

FILIBUNA

UVODNIK

Kot je pri pravih komsomolcih, še zlasti pa pri veselih boljše-vikih v navadi, tudi na »TRIBUNA« nismo začeli novega kratko-ročnega planskega obdobja, ne da bi vrgli pogled na prehojeno pot in kljub nedvomnim uspehom v izgradnji naše stvari opravili tovariško kritiko in samokritiko. Sicer je res, da splošne, globalne analize na nek način služijo za prikrivanje lukenj v refleksiji pri obravnavanju konkretnih vprašanj, lukenj, ki se zakrivajo bodisi z zdravorazumsko neposrednostjo bodisi s (kvazi) teoretskim teroriziranjem, toda, samo generalnim refleksijam uspeva, da prekinejo pragmatično rutinerstvo, ki ga izsiljuje diktatura »konkretnih problemov«.

Tovariška kritika in samokritika je prišla do zaključka, da »TRIBUNA« kljub temu, da ne le zavestno noče podcenjevati »študentske problematike«, temveč bi le tej rada namenila vlogo prve violine v razrednem boju, to ne uspeva in zato ta violina le občasno žalostno zaškripa. A problem ni samo v tem, da mi o tem nočemo pisati ali da smo za to nesposobni. Nič ni seveda bolj preprosto, kot na tihem razglasiti bojkot in socialno ekonomsko vprašanje študentov za alfo in omega vsega, kritizirati »odtujene politične forume« in korumpirane funkcionarje, ustvarjati vesplošno klimo za razprodajo svojih razsvetljenih idej in lebečih ter svetlečih se prototipov novih političnih naprav ter za vsem tem še potihem staviti na svoje politične konje in margarce. Vsa ta plejada novotarij, odkrivanja vedno novih pizdarij, konfliktov, grešnikov, ves ta vzneseni patos prilizovanja »splošnemu študentskemu mnenju«, parolarsko koketiranje v

temveč v tem, da taka mobilizacija študentskih množic skupaj s svojimi protagonisti lahko živi le od metamorfoz konfliktnih vsebin in stalnega produciranja napatosti, ne pa od metamorfoz oblike konflikta in organiziranja novih oblik političnega delovanja študentov. Teh pa ni mogoče držati do neskončnosti v pripravljeno na akcijo z odprtimi pismi, ultimativnimi zahtevami, z iskanjem izdajalcev v lastnih vrstah, ki ob vsaki novotariji ne vzklikajo evforično? »Naj živi bojkot!« itd. Oziroma je, kot je to dokazal fašizem, ljudi mogoče v neskončnost politizirati z vključevanjem v rituale estetizirane

lahko »svobodni« novinarji, ki nevezano na katero koli vsebino in prakso skakljamo od informacije do informacije ali od senzacije do senzacije. Problem ni samo v problematičnosti študentske problematike, ki je, kot nobene druge neposredne stvari, ni mogoče enostavno zagrabiti kot to, kar se prikazuje, temveč jo imamo šele, ko v njej odkrijemo njeno družbeno, torej abstraktno posredovanost. Problem je tudi v sami naravi novinarskega posla, ki zahteva indiferentnost do vsake praktične vsebine. Piše se tisto, kar je aktualno, pri čemer ostaja aktualnost neko nevprašljivo merilo brez kriterijev. Suma summarum! Odpovedati se je treba ambicijam, da bi bili dobri novinarji ali dobri teoretiki ali dobri politiki. Kajti v teh težnjah je že implicirana nevprašljivost delitve na informacijsko, znanstveno in politično »delovanje« in afirmi-

foto :: omahnjen igorrrrrrrrrrr

politike, v katerih ne samo, da mišljenje ni imelo kaj iskati, temveč je bilo prav žrtveni objekt, na katerem so se te prakse konstituirale.

Toda držati gobec je vse bolj nemogoče. Tudi ne zadostuje, da iz vljudnosti ter formalnosti, ker smo pač »študentski časopis«, namenjamo nekaj prostora univerzi in študentom. Niti ni dovolj, da kritiziramo »negativne pojave« v bojkotnem gibanju. Ne moremo biti več zunaj. A istočasno tudi ne moremo biti sekte istomišljenikov, ki bo zaprta v tak ali drugačen znanstveno-teoretski pristop kot samozvana študentska strokovna služba spravljala v obtok svoje predloge za rešitev vprašanj. Še manj smo

rana zahteva po modernizaciji in izboljšanju tehnologije informiranja, spoznanja in odločanja in tako likvidirana sleherna ambicija po družbenih spremembah. Nasproti tem težnjam je treba obratno uveljaviti prav tisto, kar je po merilih časnikarstva največja slabost »TRIBUNA« – da se namreč izmikata tej delitvi, čeprav za ceno ažurnosti, splošne berljivosti in prodajnosti. A to ne pomeni, da se ne bomo trudili biti bolj ažurni, bolj razumljivi in berljivi in tudi bolje prodajni. Pomeni samo to, da si ne delamo iluzij o tem, da bomo to dosegli z dosledno tehnično delitvijo dela. Pomeni, da se odpovedujemo idealu jaza Novinarja, Teoretika, Politika, čeprav se ne odpovedujemo novinarstvu, niti teoriji, niti politični aktivnosti. Konkretno to pomeni, da nekdo, ki se ukvarja z študentskim vprašanjem, ni samo informator in ocenjevalec dogajanja, pač pa tudi organizator tribun, diskusij,

politične aktivnosti, da torej ne more biti niti kritični kritik niti pragmatični politik. To pa ni pozicija neke harmonično celovite Osebnosti, temveč izkustvo shizofrenega razcepa družbe.

Kdor je vsaj prelistal prvo letošnjo »TRIBUNA«, je ugotovil, da kar naenkrat prevladujejo t.i. študentska vprašanja. Za razliko od lanskega leta, ko smo se trudili biti kar se da vsebinsko široki, se letos odpovedujemo trošenju energije in živcev v širino, z dostavkom, da smo še naprej odprti do novih pobud (ena izmed njih je novi »tehnološki kotiček«) in pristopov, vendar se ne bomo na silo trudili skrpati »normalen« časopis, ki bi moral vsebovati: notranjo in zunanjo politiko, kulturo, znanost, šolstvo...

Ne moremo se izogniti zaznamovanosti s tistim, kar se dogaja med študenti. Ker pa smo istočasno tudi tisto praktično mesto, kjer se oblikujejo ljudje kot pisci, politični aktivisti in teoretiki, se tudi ne moremo izogniti tej zaznamovanosti. To pomeni, da bomo aktivno spremljali vse kar se dogaja ne samo z bojkotom, temveč tudi z reformo univerze, da bomo odpirali vprašanja in vodili diskusije o štipendiranju, spremembi študijskega procesa, da bomo skozi kritiko obstoječih in predlaganih rešitev podajali svoje, ki so lahko šele rezultat sinteze, ne pa apriornih spoznanj uredništva. V uredništvu si npr. trenutno nasprotujemo glede »korenin« reforme univerze. Nekateri so mnenja, da je potrebno zmanjšati število študirajočih in na ta način usposobiti potrebno število visoko usposobljenih strokovnih kadrov, drugi smo mnenja, da to ni alternativa, temveč je potrebno spremeniti študijski režim in vidimo v spremenjeni presežni proizvodnji intelektualcev revolucionarno potenco. Toda šele artikulacija naših mnenj skozi spopad s samim problemom bo dala kot rezultat uredniško pozicijo.

Še nekaj je potrebno na koncu tega zmazka razjasniti. Ker ne tulimo ob vsaki priliki tistega, kar je za pragmatičnost trenutka pravišnje, nekateri »geografi« postavljajo teorije, da smo v nasprotju z Radiom študent, ki ima svoje prostore v Študentskem naselju in je že zato »na strani študentov«, mi, ki imamo prostore na Kersnikovi 4, na strani »režima« oz. predsedstva UK in smo torej proti bojkotu. Ne da bi se spuščali v imbecilnost take zastavitve javno proglašamo, **DA SMO ZA BOJKOT!** Seveda v smislu znamenitega diktuma Bertolta Brechta: **»TAKO KOT JE, NE MORE VEČ BITI! TI MORŠ TO SPREMENITI!«**

Dixi el salvi animam meam
v. d. odgovornega

stilu »mi smo z vami« je po svojem učinku sila žalostno, čeprav politično zelo uspešno podjetje. In možnost, da so v njegovi upravi tudi gorečnejši z iskrenimi nameni prej povedanega ne izključuje. Problem ni v začetni, nujno pravokativni in radikalni zastavitvi, ki razbije predstave, da je vse v redu, ki dregne v auro politike in v družbene tabuje,

Kuhinja v zvezi s subvencijami

Z novim šolskim letom smo bili študentje soočeni z novim načinom subvencioniranja prehrane. Viri subvencioniranja, ki so za nas bistvenega pomena, pa se niso spremenili

Novost pri subvencioniranju je v tem, da se ponudnik hrane, ki je sedaj izključno študentski center (ŠC), subvencionira direktno. Vir subvencij ostaja isti – študentski sklad, ki niso bila porabljena. Direktno subvencioniranje prehrane naj bi po mnenju Koordinacijskega odbora za vprašanja, standarda učencev in študentov »zagotovilo cenejši topli obrok študentom v centru, domovih in prehranjevalnicah na VDO in še zlasti tistim, ki to resnično potrebujejo«.

Direktno subvencioniranje prehrane se vrši na naslednji način. Vsakemu študentu pripada dnevno subvencija v višini 35 din, za 25 dni mesečno, kar pri populaciji 18.000 študentov ljubljanske Univerze zneso teoretično 15.750.000 din mesečno, teoretično pravim zato, ker je to vsota, ki predstavlja maksimum, ki bi ga lahko sprejel ŠC za svoje delo. Vendar pa predpostavka, da se bo vsak dan hranilo vseh 18.000 študentov, ni realna. Že zato ne, ker je maksimalna obremenitev, ki bi jo zmogla kuhinja ŠC, 6.000 obrokov dnevno. Toda tudi ta številka ni odraz dejanskosti. Po podatkih, ki jih je dal šef kuhinje študentskega centra, tovariš Hotimir Košir, je kuhinja ŠC v zadnjih dneh oktobra in

prvih dneh novembra dnevno realizirala (beri prodala) povprečno 1.550 kosil. Predno bomo pričeli s to številko operirati naprej, je potrebno vedeti, da je kuhinja ŠC pred pričetkom direktno načina subvencioniranja dobila finančno injekcijo v višini 5.000.000 din (iz že prej omenjenega sklada), kakor tudi to, da kuhinja, kot je povedal tovariš Košir, prejema subvencije po desetih dnevih tekočega meseca, glede na realizacijo v preteklem mesecu. Če se vrnemo k številki 1.550, vidimo, da pri subvenciji 190 dinarjev za kosilo in pri 22 delovnih dneh na mesec dobi kuhinja ŠC v povprečju 6.479.000 din mesečnih subvencij. Če ta denar odštejemo od teoretično razpoložljive kvote 15,75 M, ostane neizrabljenih 9.271.000 din (toliko denarja, ki je hkrati namenjen za dve stvari, je dvakrat neizrabljenega), ki se vračajo v sklad in v študentskem skladu ne predstavljajo nič drugega kot mrtev kapital.²

Velja poudariti, da takšen način financiranja ne more in ne sme biti sistemska rešitev reševanja problematike študentske prehrane, vendar pa se, glede na to, koliko časa je že v veljavi (bonil), zdi, da se namerava preleviti v stalno prakso, ki se opravičuje s tem, da so stroški prehrane, vsaj z določenim deležem, stroški šolanja in da se zaradi tega subvencionirajo iz študentskega sklada. Zanimljivo pa ni tudi dejstvo, da se s tem načinom omogoča cenejša prehrana le študentom, ki koristijo usluge ŠC. Protiugovor temu je, da se v hranilnicah ŠC hranijo tisti, ki resnično potrebujejo cenejšo prehrano.

Vendar pa ta protiugovor verjetno ni povsem na mestu.

Res je, da se je s subvencijo 190 din tako imenovana ekonomska cena kosila, ki znaša 370 din, znižala na 180 din, ki jih mora študent dati za kosilo, vendar pa je res tudi to, da je bila kalkulacija za ekonomsko ceno narejena za 2300 kosil in da bi se ob proizvodnji 6.000 kosil fiksni stroški zmanjšali, kar bi znižalo tudi »ekonomsko ceno«. Torej je potrebno doseči večji obisk študentov. Tega pa verjetno kljub trendu rasti ni moč pričakovati, tudi zato ne, ker ponudnik, ki ima monopol nad ponudbo in od države zagotavlja dotacije, in v tem primeru je to ŠC, verjetno ne bo kar sam od sebe začel težiti k izboljšanju kvalitete, ki je predpogoj za povečanje povpraševanja.

Vendar pa je ob vsem že povedanem potrebno narediti še druge kalkulacije. Sedaj znaša vrednost subvencij 51,35 % »ekonomske cene«. V slučaju, da bi se pričelo dnevno prehranjevati vseh 6.000 študentov, ki bi se glede na možnosti kuhinje ŠC lahko, bi bila kuhinja po vsej verjetnosti primorana zahtevati celoten razpoložljiv znesek 15,75 M in zahtevati znižanje subvencije z 190 din na 119 din, kar bi predstavljalo glede na »ekonomsko ceno« le še 32,24 %. Glede na ugotovljeno je popolnoma jasno, da tudi sedanja vrednost subvencij za posamično kosilo ne bo večna. Kaj se bo zgodilo takrat, ko ne bo mogla biti več takšna, kot je, je vprašanje časa.

Ob tem, kar je zgoraj zapisano, bo mogoče kdo

med vami, ki je to prebral, pomislil, da obstoječi sistem subvencioniranja prehrane ni namenjen drugemu kot ohraniti pri življenju kuhinjo ŠC. Vendar vam moram povedati, da je to zmotno mnenje. Subvencije so tu zato, da se bodo hranili ceneje vsi tisti, ki se bodo želeli hraniti. Tudi vsi tisti, ki bi slučajno pomislili, da je nekaj razlozovskega napadno postorjenega v politiki razdeljevanja štipendij iz sklada za štipendiranje, ker mu ostaja tolikšen denar, da lahko subvencionira prehrano, se motite. Politika razdeljevanja štipendij je že v redu. Nasprotno trdijo le zlobni jeziki. Da denar sklada ostaja, je bruto visoka prispevna stopnja (0,5 % od traja osebnega dohodka delavca), ki jo v dobro sklada vsak mesec prispevajo vaši in moji starši.

Dober tek ob morebitnem plačevanju 67,76 procentov ekonomske cene za kosilo vam želi

stanislav vidović

¹ da ta izračun ni za lase privlečen, potrjuje tudi zahtevek kuhinje za mesec oktober v višini 4.590.042 din

² 30. septembra 1985 je bilo na republiškem računu 613.514.435 dinarjev neporabljenih sredstev. S prvim decembrom bo za kritje štipendiranja potrebno 365.530.351 din mesečno (od tega 62.662.500 din za subvencioniranje prehrane – predvidoma), pri tem pa je bil v septembru pri-liv sredstev v sklad 329.148.890 din.

Predlog sprememb samoupravnih sporazumov o štipendiranju

foto: i. omajhen igor

Viri in poraba sredstev

Preden prične ugotavljati, katere so konkretne novosti samoupravnih sporazumov o štipendiranju, je potrebno ugotoviti, kako se sklad združiteljskih sredstev za štipendiranje (v nadaljnjem besedilu študentski sklad) financira. Sklad vsebuje sredstva, ki jih združujejo udeleženci od dohodka, in sicer v višini do 0,5 % od izplačanih bruto osebnih dohodkov; sredstva iz vračil štipendij, ki opravljajo samostojno gospodarsko, poklicno ali kmetijsko dejavnost. Novost se v predlogu samoupravnega sporazuma pojavlja pri uporabi sredstev uporabljati za izplačilo nadomestil za nižjo ceno družbene prehrane učencem in študentom. Ta določba bi lahko pomenila, da se je družba odločila problematiko prehrane študentov in učencev rešiti na način, ki ne ustreza opredelitvam o sistemski rešitvi tega problema, vendar kot kaže to ni popolnoma res, ker v obrazložitvi sprememb jasno piše, da je to le prehodna oblika porabe študentskega denarja (koliko časa še?).

Novosti na področju kadrovskih štipendij

Na predlog univerzitetne konference ZSMS je predlogu samoupravnega sporazuma prišlo do bistvenih sprememb na področju kadrovskih štipendij. UK ZSMS je namreč predlagala novo lestvico za kadrovske štipendije študentom, ki je zasnovana na podlagi empiričnih rezultatov porazdelitve žila k uravnilihvi, uveljavlja nagrajevanje po rezultatih dela. S povečanjem števila kategorij od 6 na 9 se je povečala občutljivost lestvice, s tem pa so se povečale tudi možnosti za napredovanje iz kategorije v kategorijo, s čemer se bo okreplil interes za izboljšanje študijskega uspeha. Nova lestvica pa vsebuje novosti tudi na področju štipendiranja študentov, ki študirajo izven kraja stalnega bivališča.

foto: omajhen igor

S plusom je označena enotna kadrovska štipendija za prvi letnik

Stara lestvica

povp. ocena	točke	vrednost točke	valorizirana vrednost s 1. 12. je 18,62 din (ta vrednost bo verjetno sprejeta)
6,0-6,5	600	9.312 din	11.172 din
6,6-7,2	*650	10.088 din	12.103 din
7,3-7,9	720	11.174 din	13.406 din
8,0-8,6	800	12.416 din	14.896 din
8,7-9,3	900	13.968 din	16.758 din
9,4-10	1080	16.762 din	20.110 din

* enotna kadrovska štipendija za učence in študente prvih letnikov, ne glede na uspeh

Zgornja lestvica, ki je objavljena tudi zato, da bi bili vsi pravilno informirani, kolikšna štipendija nam pripada, bo pričela veljati, ko bo skupščina skupnosti za zaposlovanje ugotovila, da je dve tretjini organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti na območju občine podpisalo ta samoupravni sporazum. Takrat prenehajo veljati tudi sedaj veljavne preostale določbe samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov.

Novost je tudi to, da se bodo za izračunavanje povprečne ocene upoštevale vse številčno izražene ocene, dosežene v času od 1. oktobra do 30. septembra preteklega šolskega leta (upoštevajo se tudi ocene seminarjev).

Štipendije iz združenih sredstev

Novost pri podeljevanju štipendij iz združenih sredstev in pri delu ugovorjenosti do le-teh upoštevajo vsi dohodki in prejemki družine, vključno s kadrovskimi štipendijami bratov in sester vlagatelja, kar je najbrž vredno temeljitega premisleka. Podlaga za določitev višine štipendije iz združenih sredstev ostaja še vedno ista – življenjski stroški udeležencev usmerjenega izobraževanja. Tudi sprememb v vsebini štipendije ni, ker še naprej obsega osnovno štipendijo in dodatke za povečane stroške za čas šolanja zunaj kraja stalnega bivališča ali pa dodatek za stroške prevoza v šolo (dodatka se med seboj izključujeta).

Novost je tudi v tem, da velja za kategorijo posebno nadarjenih študentov lestvica za določanje višine štipendije, ki velja za izračun kadrovskih štipendij.

stanislav vidović

Štipendije tudi za izrazito nadarjene

Naslednja novost zadeva štipendiranje izrazito nadarjenih učencev in študentov. Po novem naj bi bili do štipendij upravičeni tudi vsi tisti, ki pokažejo izrazito nadpovprečne učne rezultate in ki se uspešno vključujejo v različne šolske in izvenšolske dejavnosti, ne glede na to, ali so študenti, ki se omogočajo pridobiti študentske štipendije, ali študentje, ki so študentje prejemniki, zaradi pomanjkanja sredstev, ki so določena za študente, ki študirajo izven kraja stalnega bivališča. Vrednost štipendij, ki so določene za študente, ki študirajo izven kraja stalnega bivališča, pa bodo določili v skladu s predlogom, ki ga predlaga UK ZSMS. Vrednost štipendij, ki so določene za študente, ki študirajo izven kraja stalnega bivališča, pa bodo določili v skladu s predlogom, ki ga predlaga UK ZSMS.

Stališče UK ZSMS

OSNUTEK PREDLOGA STALIŠČ UK ZSMS NA VERZITETNE KONFERENCIJE ZSMS LJUBLJANA DO ŠTIPENDIRANJA

Menimo, da daje Samoupravni sporazum o štipendiranju mnogo premajhen poudarek temeljni usmeritvi naše družbe v prehodnem obdobju, to je nagajevanje po rezultatih dela. Zateka se k rešitvam, ki jih lahko označimo z uravnilovko. UK ZSMS se zavzema za štipendijski sistem, ki bo dosledno zgrajen na osnovi rezultatov dela (študijski uspeh). S takim štipendiranjem bomo povečali kvaliteto študija, saj bo tudi višja štipendija motivacija za boljše uspeh.

Menimo, da sedanji razpon pri kadrovskih štipendijah te vloge ne odigravajo.

Ob tem naj dodamo tudi zelo neustrezno razmerje nagajevanja kvalitete študija pri štipendijah iz združenih sredstev.

To, da je najvišja štipendija le za sedmino večja od najnižje, se nam zdi popolnoma neustrezno.

Dodatek h kadrovskim štipendijam pa nam direktno ruši vsak motiv za boljše študij, saj se tak štipendist raje odloči za slab uspeh in dobi razliko do štipendije iz združenih sredstev kot da bi z delom dosegel štipendijo ustrezne višine.

Že od vsega začetka opozarjamo, da sklad za štipendiranje ni ustrezno mesto za črpanje sredstev za prehrano študentov.

Potrebno je razmišljati tudi o odnosu združenega dela do štipendiranja.

Ugotavljamo, da prihaja v zelo velikem številu OZD do pojavov, da ne dosežemo takojmenovane kritične mase strokovnjakov, ki bi s svojim znanjem sprožila sodobnejši način dela in večji dohodek. Dogaja se nam, da se ti strokovnjaki spreminjajo v takojmenovane »režijce«, ki s svojim vegetiranjem ne koristijo niti OZD niti sebi. Konsekventno sledi nezaupanje neposrednih proizvajalcev do takih strokovnjakov, neustrezno razpisovanje kadrovskih štipendij za zahtevnost VI., VII. in višje.

Vzporedno poteka tudi fluktuacija ambicioznejših kadrov iz takih OZD v OZD, kjer lahko zadovoljujejo tudi lastne ambicije. To pa je v večini primerov iz manj razvitih področij Slovenije v bolj razvita področja, kar bi lahko imenovali interesni beg možganov.

Ugotavljamo tudi taktiziranje nekaterih OZD, ki ne razpisujejo kadrovskih štipendij, ker menijo, da bodo dobile mačka v žaklju in raje z višjimi osebnimi dohodki privabijo kadre, ki so prejemale štipendije iz združenih sredstev.

Menimo, da je Samoupravni sporazum pomanjkljiv, ker ne vsebuje instrumentov, ki bi omogočili reševanje tudi teh problemov, ki se pojavljajo v OZD.

Imamo tudi konkretne predloge sprememb Samoupravnega sporazuma o štipendiranju, s katerim bi dosegli kvalitetnejši študij. Ugotavljamo, da so predlagane lestvice za študente neustrezne, ker predlagatelj ne pozna razporeditve študentov po povprečnih ocenah ali pa je noče poznati, ker se zavzema za uravnilovko. Uporabili smo tri raziskave Centra za razvoj Univerze in ugotovili, da je približno sedemdeset odstotkov študentov znotraj dveh razredov. Navidezno nagajevanje pa je predlagatelj naredil s tem, da je lestvica razvlečena pri ocenah nad devet. Moramo povedati, da ima take ocene le štiri odstotke študentov.

Zato predlagamo linearno lestvico namesto eksponentne in večji razpon med najnižjo in najvišjo štipendijo, da bi dosegli motivacijo za povečanje uspeha ter kvaliteto študija. Naj dodamo, da ta lestvica ne zahteva povečanja sredstev, saj so bili izračuni nominirani tako da je povprečna štipendija, ki jo predlaga predlagatelj sprememb, enaka povprečni štipendiji, ki bi jo dosegli z našim predlogom.

Predlagamo dve lestvici in pri vsaki lestvici dve varianti:

(Lestvici in varianti sta narejeni na osnovi raziskav Centra za razvoj Univerze.)

I. lestvica

povprečna ocena	I.	II.
6-6,8	710	675
6,9-7,2	800	775
7,3-7,5	870	850
7,6-7,8	935	930
7,9-8,3	1050	1055
8,4-8,9	1185	1210
9-10	1420	1480

II. lestvica

povprečna ocena	I.	II.
6-7	705	740
7,1-7,3	795	815
7,4-7,6	880	890
7,7-7,8	935	940
7,9-8,1	1025	1020
8,2-8,3	1080	1070
8,4-8,6	1165	1145
8,7-8,9	1255	1220
9-10	1555	1480

Tudi za štipendije iz združenih sredstev predlagamo lestvice, ki bodo spodbujale k večji kvaliteti študija. Teh lestvic ni mogoče realizirati z istimi sredstvi kot jih je predlagal predlagatelj Samoupravnega sporazuma. Toda ker se veliko denarja namenja za subvencioniranje prehrane, bomo verjetno beležili pri subvencioniranju ostanek sredstev, ki jih lahko namenimo za nagajevanje kvalitete študija.

Predlagamo naslednjo lestvico za nagajevanje študentov, ki prejemale štipendije iz združenih sredstev. Lestvica je narejena v odstotkih povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v Sloveniji.

Prva varianta pomeni povečanje sredstev za štipendiranje študentov za okoli 15 %, druga pa za približno 25 %.

povprečna ocena	I.	II.
7-7,2	3 %	8 %
7,3-7,5	6 %	8 %
7,6-7,8	9 %	12 %
7,9-8,3	14 %	18 %
8,4-8,9	20 %	26 %
9-10	30 %	40 %

Predlagamo tudi drugačno formulacijo, kdaj naj povečujemo štipendije. Zdi se nam, da je sedanja predlagana varianta, da štipendije povečujemo vsake tri mesece, preveč toga. Predlagamo, da se štipendije povišajo vedno, ko Zavod za statistiko ugotovi, da se je povprečni osebni dohodek na zaposlenega v Sloveniji povečal za več kot 15 %, glede na tisti osebni dohodek, po katerem so bile izračunane prejšnje štipendije.

Predlagamo tudi, da za izračun ne upoštevamo osebnega dohodka preteklega leta, valoriziranega za tekočo inflacijo, ampak za izračun štipendije upoštevamo zadnji povprečni mesečni dohodek na zaposlenega v Sloveniji, ki ga je objavil Zavod za statistiko.

Zato se pojavlja problem kontrole tako zunanje in notranje. Izkušnje nas učijo, da notranja kontrola ne more učinkovito nadzorovati zakonitost ne racionalnost poslovanja. Zato ima temvečjo vlogo v novem sistemu regresiranja prehrane študentov zunanja kontrola, ki naj bi jo po predlogu socialno-ekonomske komisije Univerze Edvarda Kardelja sestavljali predstavniki Univerze, UK ZSMS, delavci ŠC in strokovnjakov s področja prehranjevanja. Ravno ta zunanja kontrola bo imela ob pomoči začasnega organa družbenega varstva pomembno nalogo kontrole porabe sredstev za subvencioniranje in višine cen ter kvalitete prehrane.

Potrebno je zagotoviti, da se bodo neoparljena sredstva v določenem mesecu (npr. septembra) prenašala v mesece z večjo porabo hrane (npr. november) in se s tem zagotovilo, da se bodo lahko v menzah ŠC prehranjevali vsi študentje, ki to želijo. Za neprenosljivost sredstev iz meseca v mesec ni tehtnih razlogov in pričakujemo, da se bo prenašanje opravljalo brez posebnih ovir.

Na regresirani topli obrok imajo pravico samo redni študentje obeh Univerz, kar pomeni, da je potrebno uveljaviti dvojne cene (regresirane za študente in ekonomske za vse druge delavce). Da bi se ta cenovna dvojnost dosledno uveljavila, je potrebno čimprej izdelati študentske izkaznice kot identifikacijski dokument v študentskih menzah. Seveda ima omejena študentska izkaznica tudi zelo koristni širši identifikacijski pomen. Menimo, da je potrebno dosledno vztrajati na upravičeni razslojenosti cen za študente in delavce in zagotoviti učinkovito kontrolo, ker je s pomanjkljivo kontrolo jasno, da se bodo delavci prehranjevali po tarifah za študente.

Ko globalno ocenjujemo nov sistem regresiranja družbene prehrane študentov na Univerzi EK v Ljubljani, menimo, da je kljub nekaterim pomislekom, katere smo poskušali prikazati ta sistem trenutno v okviru obstoje-

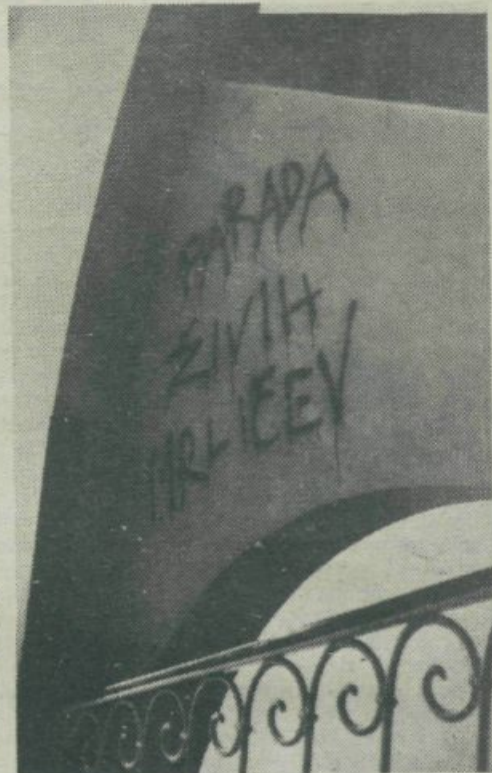

foto: I. omahnen

nega koraka naprej v izboljšanju socialnega položaja študentov stanovalcev študentskih domov v Sloveniji, ampak je šlo zgolj za specifikacijo vseh stroškov, ki sestavljajo stanarino in bremenijo študentov žep.

Korak naprej je bil sklep Izobraževalne skupnosti Slovenije, da se tretja postavka v Merilih (osebni dohodki delavcev v domskem sektorju in obveznosti, ki izhajajo iz dohodka) plačujejo prek sistema svobodne menjave dela.

V naslednjem letu, ko se bodo sprejemali resolucijski in planski dokumenti za naslednje plansko obdobje, je potrebno to postavko vključiti in jo tudi upoštevati, tako da bo postala permanenten sistem financiranja študentskih domov v SR Sloveniji.

Verjetno ni povsem zgrešeno razmišljanje v smeri, kaj konkretno pomeni institucija posebnega družbenega pomena, kar naj bi študentski center po svojem bistvu tudi bil. Žal moramo ugotoviti, da na tem mestu obstaja širok razkorak med normativnim in stvarnim, poleg tega pa je ta posebni družbeni pomen zakonsko reguliran zelo široko in od institucije do institucije različen. Zato bo v bodoče potrebno tudi razmišljati in se na vseh republiških nivojih pogovoriti o morebitni oprostitvi davkov, ki bremenijo materialni položaj študentskega centra kot takega.

Ob vsem tem ne gre prezreti potrebe po notranji in skrajni in dosledni racionalizaciji vseh materialnih sredstev in možnosti ter vsa dela in investicije ter druge zadeve opravljati skrajno odgovorno.

Verjetno tudi ni upravičeno, da se ukinja sklad za gradnjo dijaških in študentskih domov, saj v Ljubljani še vedno obstajajo potrebe po novih posteljah v študentskih domovih, saj je socialnoekonomski položaj študentov iz dneva v dan slabši. Na žalost se je v zadnjih letih naredilo na tem področju mnogo napak, saj vsi vemo, da so dijaški domovi na celotnem področju SR Slovenije na pol prazni ali izkoriščeni v druge namene.

Ob vsem tem velja opozoriti na sedanje stanje v študentskih domovih, kjer je v sedanjem trenutku uveljavljen ukrep družbenega varstva. Menimo, da bi morala »prislina uprava« narediti kar največ, oziroma takoj začeti z delom, ki ji ga je naložila Skupščina občine Vič-Rudnik. V svojem delu bi morala pokazati kar največjo možno mero elastičnosti in dinamike ter ob vsem tem ne smela prezreti mnenja študentov. Že v stališčih UK ZSMS smo opozorili, da naj ukrep ne pomeni zgolj izterjavo stanarin, ampak je z ukrepom potrebno zagotoviti normalno delovanje vseh organov v študentskem centru in čimprej odpraviti vse nepravilnosti, ki so bile pred ukrepom očitne.

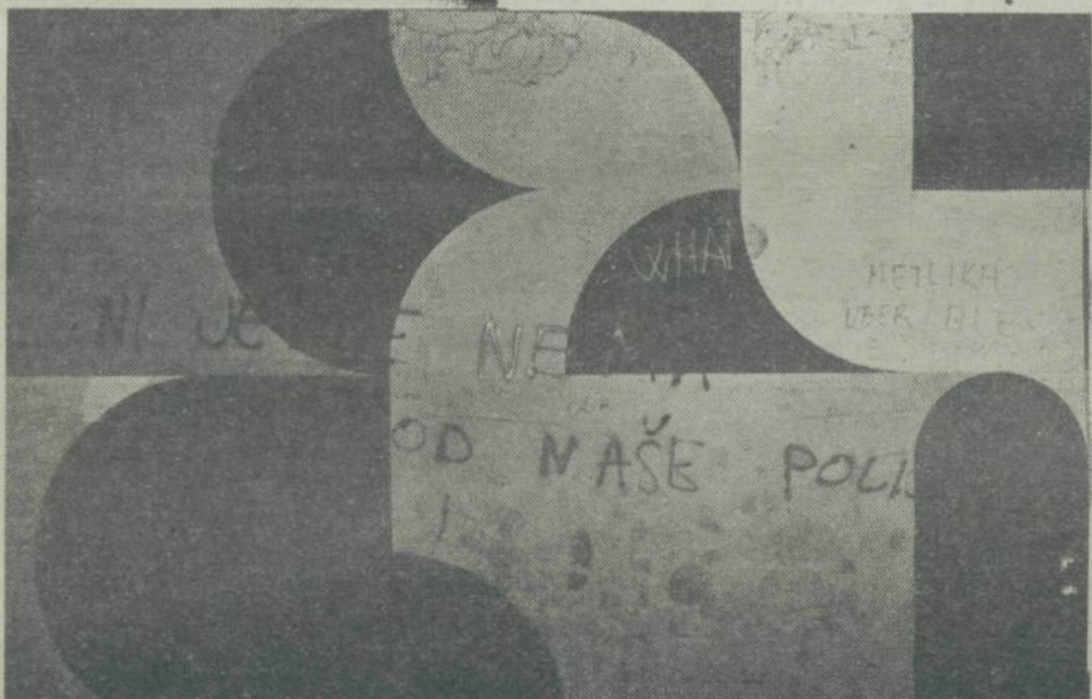

foto: I. omahnen

STALIŠČE UNIVERZITETNE KONFERENCIJE ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE LJUBLJANA O IZVAJANJU DružBENE PREHRANE ŠTUDENTOV UNIVERZE EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

Nov sistem regresiranja družbene prehrane študentov, katerega izdelava je Izvršni odbor podpisnikov družbenega dogovora o štipendijski politiki prepustil obema Univerzama, predvideva direktno subvencioniranje menze Studentskega centra, kar bi teoretično mesečno pomenilo za študente ljubljanske univerze 15.750,00 dinarjev. Pri tem se pojavlja pomislek, ki bi ga glede na dosedanje (predvsem) negativne izkušnje glede delovanja študentske menze ne smeli prezreti. Direktno subvencioniranje le enega ponudnika ustvarja monopolen položaj tega ponudnika na trgu, kar pa pomeni, da le-ta ni zainteresiran kvalitetno delati, ker so mu dotacije vnaprej zagotovljene.

čih možnosti najracionalnejša rešitev, mnogo bolj racionalna kot so bili ukinjani boni, vendar pa po našem mnenju ne sme biti dolgoročno usmeritev. Sistemi dotacij, subvencij niso v skladu s sistemskimi rešitvami naše družbe, še posebej v času opiranja na lastne sile, v času ko naj bi trg opravljal nekatere funkcije, za katere se je pokazalo, da še nismo našli ustreznih samoupravnih mehanizmov.

STALIŠČE UNIVERZITETNE KONFERENCIJE ZSMS O PROBLEMATIKI ŠTUDENSKIH DOMOV

Predsedstvo UK ZSMS ugotavlja, da se problem študentskih domov in stanarin pojavlja kronično že več let in sicer v akutnih cikličnih krizah. Čeprav je povsod govor o dolgoročni sistemski rešitvi študentskih domov, pa je ta problematika na vseh inštancah naletela na odpore in gluha ušesa.

Kot je znano je Izobraževalna skupnost Slovenije sprejela Merila za oblikovanje cen nastanitve v študentskih domovih v SR Sloveniji. Opozoriti moramo, da najprej Merila sama po sebi niso pomenila nobenega bistve-

Informacija o plačevanju stanarin

Kljub napovedanemu bojkotu je bilo v času od 1.-10. novembra 1985 plačano naslednje število stanarin:

Naselje v Rožni dolini:
nova cena: 98 po 3.600 din
17 po 4.100 din
stara cena 46 po 1.780 din

Naselje za Bežigradom:
nova cena: 75 po 4.100 din
stara cena: 24 po 2.050 din

V te številke niso všteti študentje, ki so stanarino plačali prek žiro računa. Po približni oceni jih je toliko kot prejšnjih, tako da lahko rečemo, da je stanarino plačalo med 8-10 % študentov.

Številke vkup vzela Stane

Job orientated education

V zadnjem času se človeku vse prepogosto pojavlja občutek, da razmere v šolstvu le še niso tako slabe, da bi se splašalo o tem resneje pogovarjati. In tako že nekaj let nekakšni notranji sovražniki naše družbe in nergači govorijo o šolskih problemih.

Naši (čigavi?, kateri?) odgovorni tovariši so že pred leti postavili enačbo, da je šolstvo enako porabi, neproduktivni potrošnji, potratu, ki jo je treba na vsak način zmanjšati. Kako uspešni so bili v svojem prizadevanju po omejevanju porabe in razsipništva (in so še vedno), nam nazorno pokažejo osebni dohodki učiteljskega kadra, ki že vrsto let (pač vsako leto bolj) rapidno padajo oziroma zaostajajo za stopnjo rasti OD v gospodarskih dejavnostih, kaj šele v negospodarskih dejavnostih.

Ce se bo vse to še naprej tako nadaljevalo, bo kaj kmalu nastopil čas, ko bomo profesorski kader in šolajočo se mladino opredeljevali kot socialno ogroženi kategoriji. Kajti število vpisanih učencev v I. letnik srednjih šol se že 5 let zmanjšuje, vsako leto po tisoč manj vpisanih. Tako mnogi takoj po končani osnovni šoli stopijo v produkcijski proces, kajti šolska izobrazba posameznika dandanes ni več garancija za lepšo prihodnost (le da slabša ne bi bila). Predlog srednjeročnega plana Izobraževalne skupnosti Slovenije sicer predvideva posodobitev vzgojnoizobraževalnega procesa, boljše opremljenost učilnic in kabinetov, toda to so le verbalizmi, besedne ekshibicije, saj sredstva, namenjena vzgoji in izobraževanju, že nekaj let zapovrstjo upadajo.

V zadnjem času veliko govorimo o opiranju na lastne sile. Toda na koga se bomo oprli? Morda na nekvalificirane, ki predstavljajo polovico zaposlenih delovne sile v našem gospodarstvu.

In kdo bi se vpisal na V., VI. ali VII. stopnjo zahtevnosti, če lahko povsem brez problemov dobi kadrovske štipendije za II. ali III. stopnjo. Na ta način z našo štipendijsko politiko in nenačrtovanim kadrovskega razvoja načrtno spodbujamo tehnološko nerazvitost in nazadovanje.

Trg delovne sile se zapira, rezervna industrijska armada še povečuje, 15 % za delo sposobnega prebivalstva je brezposelnih, tovariši, dosegli smo vendar evropski rekord. Vstop v reprodukcijski proces je mnogim mladim ljudem onemogočen, milijonu potencialnih samoupravljalcev je odtujena osnovna ustavna pravica do dela na družbenih sredstvih (kar povzroča tudi politično odtujenost nasploh). In zato nekateri nadaljujejo s študijem.

Tretjina celotne generacije se vpiše v I. letnike višje in visokošolskih organizacij. Toda zakaj jih potem tako malo diplomira? Kaj ni v redu s študijskim procesom? Kdo je odgovoren za takšno stanje? V tem šolskem letu se je začela reforma univerze, vendar kaj želimo spremeniti, kaj je tisto, kar je narobe?

V naši družbeni ureditvi imamo cel kup razno raznih strokovnih služb, ki naj bi skrbele za razvoj in delovanje šolstva, od zavodov, komitejev do PIS, SIS, IS. Njihovi nazivi v celoti zelo lepo zvenijo, učeno. Preprosti kmet bi si jih predstavljal kot posebjeno znanje, kot univerzum znanja, strokovnosti in odgovornosti, če... Če ne bi tudi že najneumnejši kmet vedel, da so vsi ti nazivi samoupravne floskule, za katerimi se skriva birokracija.

Ti delavci strokovnih služb (oziroma birokrati) delajo, garajo, se mučijo, potijo, pišejo, letno potrošijo cele tone papirja (bilo bi bolje, če bi ga vrnili papirni industriji), niti skozi okno ne morejo pogledati, kakšno je zunaj vreme, ali dežuje ali sneži ali sije sonce, in vse to zaradi preobloženosti svoje pisalne mize. Kajti kaj oni počnejo? Najprej popišejo 10 listov, ki jih nato pošljejo na šole. Nazaj dobijo 10² listov odgovorov s šol. Nato napišejo 10³ listov analiz odgovorov, ki jih pošljejo zopet na šole. Dobijo 10⁴ listov mnenj šol. Nato napišejo 10⁵ listov poročil itn. itn. itn. Iz 10 listov nastane 100.000 listov in, če nadaljujemo v istem tempu, se pojavi hiperprodukcija, šole in učitelji pa so zasičeni z administrativnimi opravili.

Toda to je le zunanja podoba njihovega dela, kaj pa je bistvo tega početja? Njihova glavna naloga pa je odžirati šolstvu denar, ki ga prispeva, ki ga »združuje združeno delo prek sistema svobodne menjave dela za potrebe na področju vzgoje in izobraževanja«, ki ga kradejo producentom in neracionalno trošijo. Toda to gospodarstvo je že tako osiromašeno, da bo kmalu padlo na beraško palico zaradi podobnih dušebrižnikov, ki so nam podtaknili reformo vzgojnoizobraževalnega aparata, ki je slabša od najslabše reforme.

Kajti kako so potekale priprave na reforme šolstva? Tako da priprav sploh ni bilo (razen ideoloških seveda), tako da je bilo predhodno stanje enostavno odmišljeno in pozabljeno, brez analiz dejanskega stanja in možnosti dolgoročnega razvoja.

Kdo so bili iniciatorji, oblikovalci in izvajalci reforme? To je bila dnevna politika - vodilni možje in žene v republiških organih ZK, SZDL, v kvazist-rokovnih službah, v komitejih, zavodih - z eno besedo birokracija je vsilila šolstvu reformo, kakršno le-to ni niti najmanj potrebovalo.

Kakor je bila reforma pripravljena, tako je bila tudi izvedena. In prav tukaj lahko iščemo vzroke za današnje stanje in probleme poleg seveda neodgovornosti in nestrokovnosti reformatorjev.

Kaj je uspelo šolskim reformatorjem napraviti od prejšnjih starih šol? Recimo iz gimnazije: Pralni stroj za ideološko pranje možganov, model srednja šola, v več različicah, katerega končni rezultat je popolna praznina. In s temi stroji bomo zdaj reproducirali oziroma štancali po tekočem traku »vsestransko razvito osebnost«, kar je sinonim za tisto, čemur smo včasih rekli fahidiot.

Kolikor so rezultati raziskav evalvacijskih skupin že znani (in te ugotovitve so bojda znanstvene oziroma strokovne, prvič pa naj bi bile javno objavljene v marcu l. 86), so na las podobni pripombam, ki so jih dajali učenci I. letnikov pred 5 leti, ko so za seboj imeli šole dni reproduciranja us-

merjenega znanja (iz tega lahko logično zaključimo, da je izobrazba šolskih reformatorjev manjša od končanega I. letnika srednje šole, saj so potrebovali 5 let, da so prišli do nekaterih spoznanj, učenci pa le eno leto).

Vendar se reformatorji ne obnašajo neodgovorno in malomarno le dan ali dva v letu, temveč že 5 let. Tako na primer ponekod še vedno namesto učbenikov uporabljajo pravilnike oziroma poslov-nike iz podjetij, ki pa so nekateri pisani celo v srbohrvaškem jeziku. Pa vendar kljub temu ti tovariši v današnjih kriznih časih od svoje »skrb« za šolstvo tudi materialno lepo živijo, zahvaljujoč svojim osebnim dohodkom, ki so v strokovnih službah (le-te spadajo med državnoupravne orga-nie) veliko večji kot pa na šolah.

Da je takšno obnašanje povzročilo padec kvalitete vzgojnoizobraževalnega procesa, vedo in so priznali že vsi razen tistih, ki naj bi bili odgovorni za šolstvo. Usmerjanje mladine v usmeritve II., III. in IV. zahtevnostne stopnje nas ne more rešiti globokega brezna krize, v katero smo zabredli, speči na lovorikah političnega in socialnega miru. Pa naj bodo potrebe »združenege dela« kakršnekoli že, s šolstvom, ki bo dajalo poudarek manj zahtevnim stopnjam izobrazbe, ne moremo biti najmanj zadovoljni.

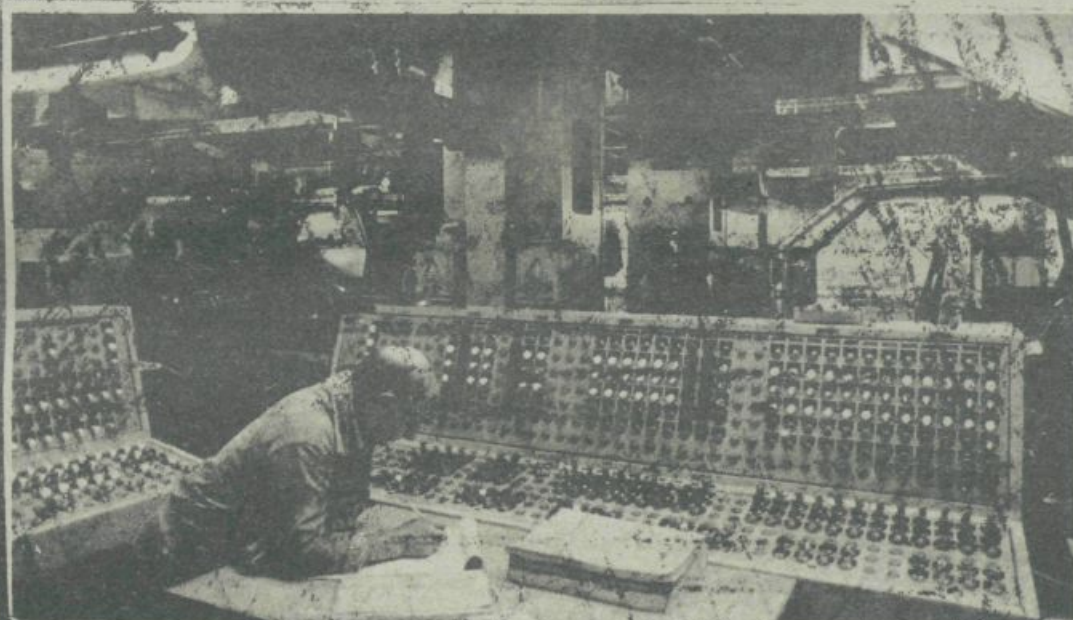
Na ta način bomo nadaljevali strategijo permanentne gospodarske nerazvitosti in splošne družbene krize ter tradicijo svetovne province nerazvitosti in hlapčevanja tujim licencam in uvoženi tehnologiji, kajti rokohitske večine nas bodo v nenehno tehnološko razvijajočem se svetu zapeljale še za kakšno stoletje nazaj, v obdobje obrtnega proizvodnega načina.

Marko Povše

Op. avt.:
Job Oriented Education je ang. strokovni izraz za naše usmerjeno izobraževanje.

Klic v sili II

tehnologija izobilja in

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V prejšnji številki sem opisal, kako nekateri mislijo namesto nas v naše dobro, saj sami tega nismo sposobni. Kdor pač nekaj dela, ta enostavno nima časa misliti, zato mora misliti namesto njega nekdo drug. In ta nekdo drug to ne dela zaradi lastne koristi, ne dela oziroma ne misli zaradi sebe samega, temveč zaradi in za tistega, ki dela. Tako mu lepo opredeljuje kaj in kako bo delal ter istočasno skrbi za njegovo čisto in zdravo okolje, da bi seveda bolje delal. Tako ljubitelj narave v Triglavskem narodnem parku naleti na prepoved prenočevanja v naravi. Kdor se poizkusi preveč približati naravi na svoj pristen naravni način, ta je etiketiran kot sovražnik in uničevalec narave. Povrh vsega pa mora ta svoj naravni prekršek še plačati (v kolikor ga seveda dobijo z rokami v vreči). Da pa ne bi bilo treba iskati ljudi z rokami v vreči, je enostavneje vreče kar nastaviti (beri zgraditi) in ljudi prisiliti, da zaidejo v te vreče ter jih za to seveda ustrezno kaznovati (beri: zaračunati storitve).

Tako pridemo do absurda današnjega pojmovanja očuvanja narave. Naravo namreč mislimo (beri mislijo) očuvati s poslom (beri biznisom), z obračunjem in množenjem denarja. Denar pa ni nič drugega kot najbolj nenaravna stvaritev stvarstva. To pomeni, da določeni nameravajo očuvati naravo in nenaravni način. O da, čuvali jo bodo, dokler bo posel tekkel. Ko pa jo bodo s tem poslom uničili, pa itak več ne bodo mogli poslovati; zatorej morajo pohiteti, dokler je uničevanje še v teku. Zato morajo pregnati iz hribov prave ljubitelje narave, saj onemogočajo normalno poslovanje, in morajo v hribe spraviti vse ostale, saj le tako lahko živijo. Če pa že slučajno kak ljubitelj zaide, ga tako ali drugače prisilijo, da se proti naravi prekrši.

Draga Slovenija, dežela moja. Sem tvoj naravni del in rad bi naravno občeval s teboj, te spoznaval, negoval in razvijal. A kaj ko izgubljaš svoje naravne dimenzije in počasi postajaš blago. Blago pa je podvrženo krutim zakonitostim, ki jih samo narekuje. Produciranju, menjavi in trošenju. Draga Slovenija: tako, kot so te naredili in te še delajo, tako te menjavajo (po možnosti za devize, ki se zaradi dolga zopet vračajo na konvertibilno stran Alp), ti, na sončni strani pa si trošena, trošena in trošena... Jaz bi te pa rad spoznal na tvoji poti od predpotopne dobe nazaj pa vse do danes, da bi razumel tebe in sebe, da bi se v skladu s teboj razvijal

..... tehnologija bede

Izobilje in beda sta pravzaprav dva pola ene in iste tehnologije, trznetehnologije.

ZDA pač ne morejo biti ZDA, če ni AFRIKE in J. AMERIKE.

in mirno potoval k popolnosti. Ni mi dovoljeno, saj tisti, ki želijo udobje, ne pustijo nikomur k popolnosti, saj bi izgubili svoje udobje. In na žalost, imajo taki vse niti v rokah. Na žalost taki ne razumejo izreka stare japonske sekte, ki pravi: »Udobje in popolnost ne gresta skupaj«.

Vendar ni namen tega besedila jokati in stokati, saj jok in stok ne pomagata dosti oziroma koristita le trošenju, saj ga ne moreta preprečiti. Zanimivo je namreč, da določena vrsta družbenih odnosov to je blagovne menjave, narekuje določeno tehnologijo. Dobesedno narekuje izdelavo določene tehnologije, in sicer tehnologije za menjavo, tehnologije za trg. Trg pa, kot vemo, predpostavlja potrošnjo, iz česar sledi, da trg narekuje izdelavo tehnologije za potrošnjo. Najbolj zanimivo pa je, da ta tehnologija za trg narekuje:

- I. Ustavitev naravnih procesov
- II. Pospešitev in iztrošenje določenih procesov pred človekovo spoznavo le-teh
- III. Neenakopravne odnose med ljudmi znotraj tehnologije same
- IV. Neenakopravne odnose znotraj procesa nastajanja tehnologije
- V. Blišč in bedo
- VI. Vojno
- VII. Totalno dekadenco človečnosti

In zato, ker ljubim Slovenijo, mojo deželo, zato, ker ljubim ljudi, ki v njej živijo (tako Bosance kot Slovence) zato, ker mi ni vseeno, kaj bo jutri zato, ker mi ni vseeno, kaj se dela danes. zato, ker hočem, da se danes prepreči to, da bi se jutri delalo kar se je delalo včeraj, ponavljam.

Človek je naravno in družbeno bitje, ki prek tehnologije stopa ne le v odnos do narave, temveč tudi v specifični odnos do soljudi. In zaradi tega, tehnologija ne more biti le skrb naravoslovcev, temveč tudi družboslovcev ter obratno, odnosi med ljudmi ne morejo in ne smejo biti le skrb družboslovcev, temveč tudi naravoslovcev. (se nadaljuje)

Boris KONONENKO

O tako imenovanih idejnih vprašanih reforme visokega šolstva

Ni treba biti nevmakšen teoretik, da spoznaš, da se bojkotno gibanje ni pojavilo samo zaradi slabšanja materialno-ekonomske situacije, temveč tudi in predvsem zaradi splošnega družbenega nezadovoljstva ter kot nezadovoljstvo z družbenim (in ne le družbeno-ekonomskim) položajem študenta. Naša ambicija ni ukvarjanje s splošnim družbenim nezadovoljstvom kot takim, pač pa bomo poizkušali izpostaviti splošnost nezadovoljstva prav skozi družbeni položaj študenta in se bomo zato izključno posvetili temu drugemu.

Tisto, kar se študentom prikazuje kot njihov konkretni, po naravi stvari dani položaj, je posredovano s položajem izobraževanja v okviru produkcije in reprodukcije družbenega življenja. Izkušnja te abstraktne konkretosti je »brezveznost« na izpitnem režimu temelječega izobraževalnega sistema, ki je materialno utemeljen na kvantitativnih kriterijih, kot so število ur izobraževalnega programa in število vpisanih v določen vzgojno-izobraževalni program. Kvantitativnost je tu enotna logika, ki obvladuje tako pogoje procesa izobraževanja kot tudi ta proces sam. Bolj preprosto – fakultete dobijo sredstva ne na osnovi kvalitativnih kriterijev, temveč na osnovi širine programov in števila vpisanih, kar ima za posledico boj med fakultetami za določene VIP-e, umetno cepljenje predmetov zaradi povečevanja njihovega števila, konkurenco med profesorji glede tega, kdo si bo prisvojil večje število ur (saj so te največji del plače) itd. Ta »objektivna danost« ima seveda svoje čisto konkretne in še kako občutene posledice za subjektivno, izkustveno plat študijskega procesa, se pravi za študente. **Izpitni režim se zaostruje, čeprav se izpiti liberalizirajo.** Na eni strani imamo kopičenje števila predmetov, ur predavanj, izpitnih in drugih obveznosti in še cel kup stvari, ki držijo študenta vsa štiri leta študija v položaju neobgljenega šolarčka. Na drugi strani nihče, tudi profesorji ne, ne jemlje več resno vse te plejade vedno bolj mehanciziranih, rutinskih in univerzaliziranih obveznosti.

matko pobrsati po tistem, kar temu subjektivnemu izkustvu daje objektivno podlago, oz. tistem, kar determinira položaj izobraževanja v družbi. Tu pa se nič več ne moremo opirati na izkustvo. V predkapitalističnih družbah, govoreno na splošno, je proces izobraževanja sovpadal z delovnim procesom, razen pri pripadnikih vladajočih razredov, ki so se izobraževali prek individualnega pouka bolj ali manj univerzalnih učiteljev. Življenje in izobraževanje sta bila eno in človek je bil naravno zrasel s svojo proizvodno funkcijo. Sam proces izobraževanja je bil proces prenašanja izkušenj in zato izrazito vezan na vase zaprt avtosubsistenčni svet, ki je le občasno prihajal v stik z drugimi svetovi. Kmetje so prenašali svoje izkušnje na svoje otroke, vajenci so se šolali skozi delo v delavnici mojstra, izobrazba je bila izključno vezana na proizvodnjo določene uporabne dobrine in se je reproducirala po dednostno-cehovski matrici. **Proces dela in izobraževanja sta sovpadala, kot je bil človek eno s svojo dejavnostjo.** S pojavom kapitalističnega načina proizvodnje pa se stvar radikalno spremeni. Posamezni kapital ne kupuje dela, temveč delovno silo, nič več določenega produkta, temveč delovni čas, v katerem je delavčeva delovna sila na razpolago kapitalu. Kapitalu torej ne zadošča, da samo kupi delovno silo, kakršno mu jo je dala »na razpolago« zgodovine, temveč mora to delovno silo tudi ustrezno preoblikovati. Konkurenca med posameznimi kapitali sili v večanje produktivnosti dela, se pravi v zvečanje intenzivnosti dela in v razvoj tehnologije. Zaradi obojega je potrebno delav-

foto: i. omajhen

Celoten sistem študija je podrejen izpitu, enotni problemi se tako cepijo na več predmetov, več teoretskih pristopov – rezultat ni interdisciplinarnost, pač pa eklectičizem in naraščajoči konformizem. Če so izpiti »manj težki«, če je več možnosti za njihovo opravljanje itd., je to samo zaradi tega, da se lahko vzdrži vedno bolj nevzdržen proces, katerega breme sicer tudi čutijo profesorji, toda celoto tega bremena izkusijo le študentje. V nasprotju z romantičnimi težnjami po »vzgojnih diktaturah« (jamranja starih učiteljev, naj šola ne samo uči, temveč tudi vzgaja in izgrajuje določene vrednote)

mi trdimo, da sam izobraževalni način že vselej vzgaja in da je vzgoja v načinu izobraževanja, ne pa v nekaterih dodatnih nalepljenih vzgojnih vsebinah ali plejadi humanističnih predmetov. Ekspanzija obveznosti ob hkratnem širjenju manevrskega prostora za njihovo opravljanje, prikrita konkurenčna razmerja med študenti, ki jih vsiljuje nemožnost skupinskega dela na dejanski, ne samo formalno spoznavnih problemih, neproduktivne časovne obremenitve, ki onemogočajo družbeno in politično aktivnost in silijo v konsumpcijsko porabo »prostega časa« itd..., vse to socializira konformistič-

na, ki je nekoč obvladoval neposredni proces produkcije, zdaj prilagodi samemu neposrednemu, tehnološkemu procesu dela. Ne zadošča, kot pravi Marx, da si posamezni kapital samo formalno podredi z aktom pogodbenega nakupa delovne sile, ker se delavec zahtevam, ki jih diktira kapital, stalno upira s svojim najmočnejšim orožjem – s tem, da dejansko on še vedno obvladuje neposredni proces dela, ki je odvisen od njegove pripravljenosti za delo. Zato si mora kapital delavca tudi realno podrediti, tako da delavec postane samo z nobenim konkretnim delovnim procesom zrasla delovna sila, ki je »pritiklina stroju«. Tako dobimo t. i. delnega delavca, čigar delovna usposobljenost je neodvisna od konkretne vsebine dela, saj funkcije »celotnega delavca«, torej funkcije organizacije samega neposrednega delovnega procesa opravlja kapital. Vsebinska indiferentnost delovne sile do katerega koli konkretnega opravila pa ustreza tudi konkurenčnemu razmerju med posameznimi kapitalisti, saj konkurenca zahteva, da so se delavci v vsakem trenutku sposobni odtrgati od dela, ki ga opravljajo, in slediti gibanju kapitala. Ta zmožnost delovne sile, da se prosto giblje, pa zahteva ne samo formalno-pravne pogoje, kot je ta, da je lastnik delovne sile osebno svoboden, temveč tudi nekatera splošna znanja in sposobnosti, kot so npr. pismenost in osnove računanja ter razvit občutek za čas, ki je šele rezultat določenih vzgojnih mehanizmov. Za to pa je potreben splošen sistem izobraževanja, katerega posamezni kapital ne le da ni sposoben or-

Ob posvetovanju na temo »Marksizem in socialna gibanja« Merilcem najkrajše razdalje (do »plankov«) z ljubeznijo

Aber das Problem ist nicht Marx, das Problem sind wir, die Marxisten. Jede Epoche entwickelte ihre Marxlektüren ausgehend von den aktuellen Bedürfnissen. Marxismus lebte immer nur dialektisch, als Neuerungen in der marxistischen Tradition.
Wolfgang Fritz Haug, Pluraler Marxismus

Misel, pa naj bo še tako genialna, bo izgubila svoj smisel, če jo bo njen avtor ljubosumno čuval zase.

Sveto pismo še zdaleč ne bi bilo tako zanimivo in privlačno, če ne bi bile njegove trditve tolikokrat zlorabljene, interpretirane in revidirane.

Zanimivost pa se ne konča samo pri intelektualnem izletu v analizo spreminjanja celotnega krščanstva, temveč se komaj začenja v odkrivanju neslutnih eksplicitnih in še bolj implicitnih posledic, ki jih je krščanstvo zapustilo miselnim tokovom in njim pripadajočim ravnanjem v evropski civilizaciji.

Ohranilo se je ločevanje na pravo in disidentsko smer. Na vsak način je potrebno najti odpadnika, ker je to najučinkovitejša, najenostavnejša in najkrajša pot do legitimacije (pri tem si lahko več strani umišlja, da so prave). Legitimnost je deviza, ki odpira vse – z njo se lahko počnejo stvari, ki bi jih brez legitimnostne zaščite mirno lahko označili za disidentske, še več, taka praksa se iz izjeme spreminja v pravilo. V okoliščinah, ki nastanejo ob taki poziciji pa (začasno uporabljena označitev) prava stran, ki si je izborila svojo monolitnost, ne opazi, da je prav monolitnost tista stvar, ki je namenjena za siromašenje vsega, kar se siromašiti da. Skoraj »samoumevno« je, da ob opisu take strategije človek dobi asociacije na delovanje bolj ali manj političnih organizacij z bolj ali manj političnimi cilji. Ob pogledu na naš prostor pa se poraja zanimiva ugotovitev – ta strategija je dobila svoje mesto v znanstveno-teoretskem delu. Znanstveno delo, še posebej tisto, ki ima družboslovne pretenzije, ne more laboratorijsko odtrgano čemati na piedestalu stran od družbe, od koder bo vzvišeno motrilo dogajanje. Pa vendar...

Istočasno ko se del družboslovne inteligence obupno trudi, da bi bili njihovo delo in izsledki aktualni in relevantni, je rezultat njihovega početja skoraj diametralno našproten.

In tako marksizem za nekatere ostaja nedvoumen, nesporen, do konca razjasnjen in hkrati postaja vedno bolj siromašen. Mora se potrjevati in preverjati v odnosu do različnih pojavov, ki mu »pridejo naproti«. Recimo, da so to družbena gibanja – lahko pa bi bilo karkoli.

Umni zastopniki v tem tekstu že mnogokrat okrcanega marksizma se začnejo obnašati kot člani družbenopolitičnih organizacij, ki jim nad glavo visi imperativ »zavzetja stališča«. Treba se je opredeliti do nečesa konkretnega, pri opredelitvi pa se vsa konkretnost porazgubi in namesto nje se pojavi neživljenjska abstraktnost (gre za nekakšno nespretno identifikacijo abstraktnega s teoretskim in konkretnega s praktičnim), ki se umesti v nesporni marksizem ali pa se ne umesti, kar pomeni, da je nekje »zunaj«. Za tisto, kar je ostalo »zunaj«, pa ne ostane nič drugega, kot da se najspretnjeji izmed sholastičnih marksistov loti izmeritve najkrajše razdalje do sholastičnih plank. Pri meritvi pa mu ostane tolažba, da bo tista stvar, ki za zdaj še leži izven plank zaradi svoje razvojne dinamike, slej ko prej prišla na notranjo stran dvorišča.

P. S. Družbena gibanja v tem zapisu niso dobila večjega mesta, kar pa ni slučaj – tako kot sploh ni slučaj, da se je tok razprave na posvetovanju Marksizem in družbena gibanja spretno izognil vsej konkretosti in heterogenosti le-teh.

JASMIN DRŽANIČ

ganizirati na ravni cele družbe, pač pa je neodvisnost izobraževanja tudi pogoj mobilnosti delovne sile. Tako se v 19. stoletju, ponekod pa še prej, pojavijo splošne šole, katerih cilji so splošna pismenost, verska vzgoja in privzgoja discipline. Toda šola vselej prizvaja glede na zahteve prod. procesa določen višek, in sicer v »dveh smereh« – presežek znanja in vednosti nad potrebami produkcije in »presežno disciplino« – voljnost, podrejenost in ubogljivost, ki je še nekaj več kot racionalna discipliniranost in podrejenost pod zahteve tehnologije.

(prihodnji naprej)

Očistimo Slovenijo! Toda česa?

Športni izgedi in dogajanja v športu so samo zunanji odraz dogajanja v naši družbi in ne zgolj ekscenzi nevzgojene mladine

»Kradejo Slovence! Hočemo pravico! Srbe na vrbe! Cigani, cigani! Taka in še hujša gesla odmevajo po ljubljanski hali Tivoli na različnih športnih prireditvah. Casopisi v drugih republikah so to takoj pograbili in zagnali vik in krik o fašistično naravnani ljubljanski publiki. Domači komentariji pa so se v glavnem omejili na podcenjevanje teh ekscesov (če se temu lahko tako reče, ko sedemstočliva množica skandira zgoraj navedena gesla). Krivdo pa so valili predvsem na sodnike, ki naj bi s sojenjem v škodo slovenskih klubov zrevoltirali ljubljansko občinstvo do te mere, da se ni moglo več kontrolirati. Naivno bi bilo verjeti, da so sodniške odločitve vzrok nacionalističnega skandiranja. Rajši poskušajmo odkriti korenine tega pojava, ki ni nov, vendar pa je letos najbolj očiten.

Šport v današnjem letu ne predstavlja zgolj zabave (tako za aktivne kot za pasivne udeležence). Že dolgo tega je postal fenomen masovne kulture, ki na nek način razkriva tudi določena družbena stanja. Hkrati s transformacijami v industrijskem svetu se spreminja tudi narava športa. Šport se vse bolj tehnicizira, komercializira in birokratizira. Vse več je tistih, ki živijo od športa, in vse manj tistih, ki živijo za šport. Bolj pomembna kot samo aktivno udeleževanje postaja pasivna participacija, masovno zbiranje in navijanje, kot oblika obnašanja tistih, ki se s športom aktivno ne ukvarjajo, toda v dogajanju okoli njega aktivno sodelujejo in ga močno emocionalno podoživljajo. Šport je postal sestavni del življenja širokega kroga ljudi, ki je mnogo večji od tistega, ki se ukvarja z družbenim delovanjem (delegatski sistem, DPO) ali pa celo s cerkvenimi obredi. Če bi upoštevali še dejstvo, da na športne prireditve hodi v večini moška del prebivalstva, bi bile razlike še večje.

Poskusimo si sedaj ogledati funkcije športa v naši družbi in ob tem malo pokukajmo v socialno strukturo navijačev.

1. Šport kot družbeni mehanizem socialne afirmacije določenih delov družbe in posameznih družbenih okolij

Ta mehanizem se pojavi v tistem trenutku, ko so aspiracije večje od trenutne socialne afirmacije. To postane način kompenzacije nezadostne ali tudi nikakršne socialne afirmacije. Osebnih stvarih občutek, da sodeluje pri pomembnih stvareh. Tega se zavedajo, oziroma si domišljajo, tudi politične strukture, ki rade sprejemajo pokroviteljstvo nad različnimi športnimi prireditvami, ki zanje pomenijo tudi določeni politični kapital. Navidezna afirmacija pri navidezno pomembnih družbenih stvareh je s športom objektivno najlažja. Ne zahteva globljih strukturalnih sprememb v družbi, premagovanja družbenih pomanjkljivosti in ne predpostavlja odpravilnih okamenelosti družbene stratifikacije. Taka afirmacija pa je zgolj obrnjena slika resnične odprtosti mehanizmov družbenega sistema in možnosti masovne participacije v teh mehanizmih. Ostale poti družbene afirmacije so močno zožene, ker zahtevajo močno strukturirane in mormativistične oblike družbenega obnašanja in ob tem ne puščajo veliko prostora nemirnim, samostojnim in bolj ustvarjalnim oblikam participacije.

In kateremu sloju prebivalstva se je po uradni poti najtežje socialno afirmirati?

a) To so v prvi vrsti mladi. Znanje in delo za dolgo nista vrtilni, ki bi omogočali socialno afirmacijo, saj v taki meri je, kot bi morali. Mladi so poleg tega še odvrnjeni od pomembnih družbenih dogajanj, saj namreč skoraj ne morejo vplivati. Na delovnih mestih so v glavnem v zvezi s šolsko mladino pa je tako še v nedoraslosti. Mladi ne morejo sprostiti svoje ustvarjalnosti in odvečne energije. Eden od možnih razlogov za to je tudi ideološko najbolj prebrskani, saj se na ta način lahko preusmerijo njihove energije v omrežje polje in zabava. Mladi naj sproščajo odvečno energijo slišni zabavo. To se na ljubljanski mladini še posebno prikazuje, saj niso imeli niti enega mladinskega kluba, kjer bi se lahko zbirali. Preostanejo jim samo še gostilne in športne prireditve. Za gostilne je vžalje potrebna precej cvenka, tako da je sproščanje energije na športnih prireditvah najceneje in najlažje, zaenkrat ali dosejaj pa je bilo deležno najmanj kritike (veliko manj kot posedanje po gostilnah). Po drugi strani pa je pri posejdanju na športnih prireditvah navidezno najlažji prehod v svet starejših, saj pri občinstvu ne igra vloge starostna, spolna in socialna struktura, tako da je močno prisoten čut egalitarnosti.

b) Drugi sloji, ki sodelujejo pri športnih prireditvah, so še populacija iz primestnih območij in ljudje iz nižjih slojev, ki so tudi na tak in drugačen način odvrnjeni od sodelovanja pri družbeno pomembnih stvareh.

2. Šport kot mehanizem skupinske identifikacije

Masovna participacija pri športu omogoča, da se ljudje identificirajo zunaj ožje kroga (Zvezdaš, navijač Olimpije...). To pomeni, da pripada nek širši skupini in se z njo emocionalno identificiraš (Volim Partizana kao oči svoje). Tu postaja šport vse bolj pomemben, ker so nekatere tradicionalne oblike skupinske identifikacije porušene.

a) Predvsem zaradi nagle industrializacije, ki je ljudi izveljela iz tradicionalnih primarnih skupin agrarnega sveta.

b) Zaradi močne migracije, ki odvzema socialno podlago svetu tradicionalnih primarnih skupin, svet novih družbenih skupin podobne narave in funkcije pa še ni v celoti dograjen, tako da se dogaja, da se zelo masoven del družbe nahaja v stanju družbene izkoreninjenosti.

c) Družbene spremembe v zadnjem času so postavile pod vprašaj tudi druge, prej zelo razširjene in pomembne oblike skupinske identifikacije. To je na primer različna identifikacija (na in na) mestu razpravljaj o tem. V pomislek samo to, kot za pripadnika neke skupine se spoznam v odnosu do drugih skupin. Če pa ob stoji samo ena skupina, potem to sploh ni več skupinska identifikacija, pa tudi politična skupinska identifikacija, saj na primer biti komunist danes ne pomeni isto kot prej.

d) Svet sekundarnih skupin, ki so danes dominantne, pa ne more biti primeren kot podlaga za prave skupinske identifikacije, ker preveljko odvisno na stalnem nadzoru, pri čem in disonancijah, ki jih pravi močnik identifikacije, saj ključna in institucionalizirani in strukturirani odnosi, ki so človeške dimenzije. To svet sekundarnih skupin je prišel v tisk, saj v svet danes tudi velik del ljudi od njih odstopa.

Skupinska identifikacija pri športu pa ima ravno nasprotno, zlasti pri primarnih skupinah, ki so odprta, privoljena, močno emocionalna in emocionalna, zato se lahko takšna identifikacija pojavi ne samo kot posledica skupinske identifikacije v svetu sekundarnih skupin, temveč tudi kot neodvisna stvar. Kar je svet danes tudi. Taka skupinska identifikacija je lahko še posebno učinkovita, če jo spremljajo elementi lokalne, regionalne, lokalne in nacionalne identifikacije, še posebno, če takšna identifikacija nastaja v polju možnih nacionalnih konfrontacij. Tako so bili hokejisti Rvene zvezde takoj spoznani za Srbe, čeprav so Srbi v tem klubu resnici na ljubo v manjšini, Srbi pa so narod, ki kradejo Slovence. Tako prepričanje pa se da razpohtiti tudi z masovnimi mediji, ki se dostikrat obnašajo nacionalistično. In to s pisanjem, da se v drugih republikah v športu ukvarjajo s spekulacijami in manipulacijami, medtem ko so edine Sloveniji čisti. S tem hitro pridemo do miselnosti, da Slovenci delajo, ostali pa trošijo. Lep primer, da tudi športni klubi niso nedolžne ovčke pri razpihovanju jezavice, je HK Kompas-Olimpija. Prej je v pavzah med tretjinami predvajal zabavno glasbo, sedaj pa je na tekmi proti Partizanu predvajal izključno slovensko narodnozabavno glasbo, na čelu z našo »himno« Slovencev, od kod lepote tvoje. Ravno pri tej pesmi so navijači vrteli besedilo v sovjetično geslo. Pa ne, da je vodstvo kluba mislilo, da je ta glasba občinstvu najbolj pri srcu?

3) Šport kot mehanizem, s pomočjo katerega se izražajo družbene deprivacije in frustracije.

Te frustracije se ne dajo izraziti na drugačen način, saj niso družbeno priznane. Lahko bi celo zlobno rekli, da je to higienična funkcija športa. Šport je tako varnostni ventil družbene napetosti. A zgolj navidežno. Istočasno ob iracionalnem in emocionalnem naboju se povečuje napetost in to izrazito v šovinistično smer, kar nam kažejo tudi zadnji dogodki. Nedvomno temu veliko pripomore jaidikovanje nekaterih naših »kulturnikov« o ogroženosti slovenskega naroda s strani »južnih bratov«. Ti »južni bratje« pa naj bi poleg tega, da so nas izrinili iz nogometne in košarke, sedaj posegli še v naš nacionalni ponos - hokej in ga s tem oskrnili.

Zakaj je torej prišlo do teh izpadov ravno v tem trenutku? Trenutna ekonomska situacija, še zlasti pa skrhani odnosi znotraj federacije ter očitki o izkoriščanju raznih narodov predstavljajo plodna tla za nacionalistične ideologije. Politične in kvazi kulturne strukture ter mediji pa tega stanja ne odpravljajo, temveč ga še razpihujejo. Športni izgedi in dogajanja v športu pa so samo zunanji odraz dogajanja v naši družbi, ne zgolj ekscenzi nevzgojene mladine. Da pa to ni samo problem v Sloveniji, temu dokazuje tudi podobni izgedi v Beogradu in

ROBERT BOTTERIC

Mladina pa bitri slovensko javnost slovenski (!!!) film »Slovenski namituti«, saj nekateri Slovenci nečesto ne vedo, da je tudi takšna SLOVENIJA: MOJA DEZELA.

foto: i. omahen

Ekologija brez meja

(Osimo ecologico)

Pomen ljubljanske ekološke srenje se kaže tudi skozi razna povabila na mednarodna srečanja, posvete in manifestacije izven meja naše domovine. Takšen prijateljski poziv smo dobili od tržaškega ekološkega gibanja »Nenasilna akcija« in na novo ustanovljene Zelene alternativne liste za Tržaško. Predstavniki DVOL, Ljubljanske ekološke skupine in sodobnega žurnalističnega goliata TRIBUNA so se s trudom in muko odpravili v »bratsko« Italijo. Ko pa so se v globokih nočnih urah, ali bolje zjutraj, vračali v megleno Ljubljano, smo se prav veseli od opravljenega obiska in uspele koordinacije opili od mladega primorskega vina pri našem prijatelju tržaškem Slovincu Valterju Skerku.

Namen Slovincu je bil, da se povežejo posamezne ekološke skupine v Trstu in okolici ter v sosednji Sloveniji. Poleg nas je sodelovala še koprška ekološka skupina. Skozi predstavitev posameznih organizacijskih oblik se je izpostavila pomembnost enotnega nastopa proti interesom kapitalne ekonomije, katere posledica se kaže v projektu termocentralne Milje (okoli 3000 MW) in našem velecenjenem Plominu II. Da, da, pa še druge seveda.

Trst se prebujajo iz svoje provincialnosti in predsodkov. Izražena je bila ugotovitev, da slovenski in manjšinski tržaški tisk edina objektivna poročata o pobudah ekologov. Ob tem sem seveda bil začuden, saj poznam slovenske tiskovne razmere in se mi ob tem budi skepsa, kakšen je šele položaj ekologije v italijanskih javnih občinah. Problem je skratka tu in ljudje nasprotujejo tu in tam, ne pojavijo se značilna državna diferenciacija. Prebudi se javna pobuda v demokratičnem smislu.

V imenu svojih organizacij smo podpisali pismo manjanskemu predsedniku Cossigi in našem predsedniku predsedstva Vlajkoviču, ki naj bi v svoji pravičnosti premislila o resnični vrednosti teh zgoraj omenjenih projektov in sodelovanju ljudi na obeh straneh meje. Predlagana je bila zamisel o de-nuklearizirani coni v Sloveniji in Furlaniji-Juljski krajini. Pobuda o tej je padla prav na tem sestanku. V zadnjem času se je prebudilo v Trstu več ekoloških skupin, predvsem v okviru levice, vse pa imajo podobne težnje k odpravi navzoče devalvacije človeka kot subjekta konstituiranih družb.

Problematika torej ne pozna meja, ki umetno ločujejo narode in ideologije držav, odtujenih od humanih interesov. Še bomo sodelovali in povabili smo jih k nam na posvet o principih ekološkega nastopanja, ki bo decembra v Ljubljani. O tem bomo še poročali.

Pa še pripis k obetajočemu sestanku predstavnikov obeh vlad:

Ps 1: Predsedniku deželne vlade Furlanije-Juljske krajine želim v njegovih prizadevanjih, da bi Trst dobil »priložnost« več treznosti in upoštevanja resničnega človeškega interesa, pa naj bo to v Italiji ali pa pri nas. Po njegovih besedah bodo poskrbeli, da bodo ljudje obvarovani hujših ekoloških posledic. Ker pa je takšna tendenca že znana in tudi zlorabljena, si dovolim pripombo, naj razmisli, kakšne so te »hujše ekološke posledice«. Ugotovil bo, da vse spravljajo človeka na rob obje (ne rečem v smrt) družbenega dogajanja. Na njegovi poti k slovenskemu izvršnemu svetu mu želim veliko prostih uric, polnih treznega premisleka o dejanskem »stanju stvari«.

Ps 2: Predsedniku IS SRS želim, naj zastopa mnenje ljudi na Primorskem in razmisli o posledicah kislega dežja za slovenski turizem in slovenske ljudi.

Josef Sauerregen

Ekološka stojnica

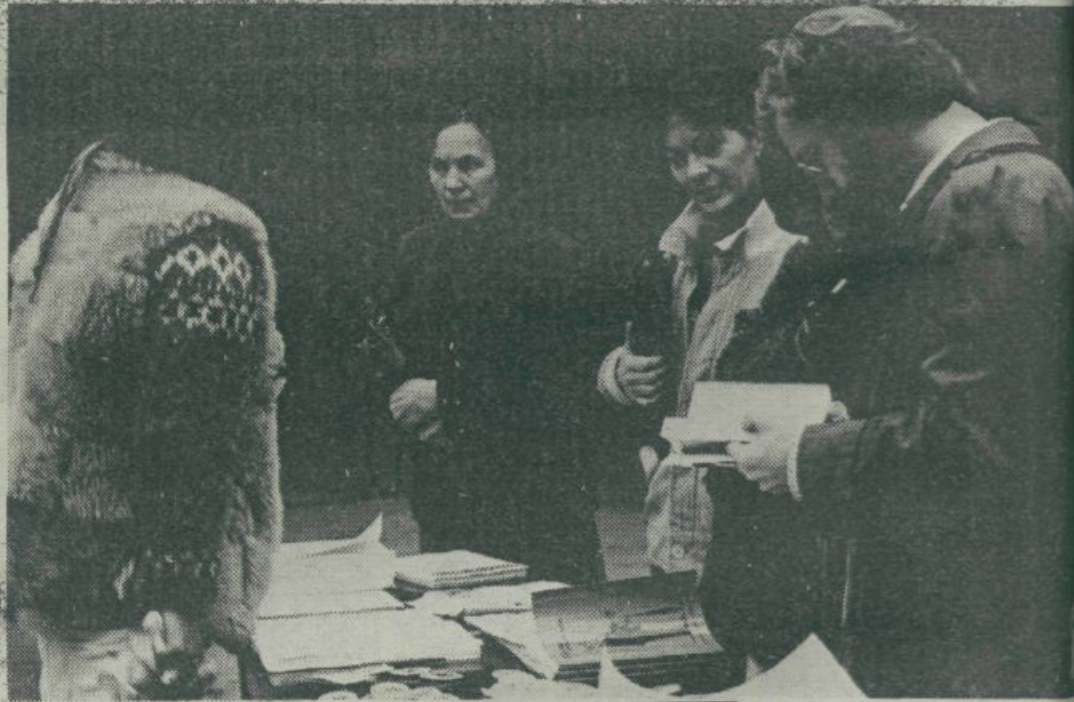

foto: futy - veseli boljŠevik

Stojnice so popularni pripomoček, da alternativni skupini, kot so mirovniki in ekologi, prikažejo svoje delo in težnje po ureditvi specifičnih problemov, ki tarejo naš vsakdan. Seveda je s pripravo cel kup težav, od čisto organizacijskih, pa do tematskih oziroma izvedbenih. Letos jeseni je ljubljanska ekološka skupina delno spremenila način pristopa do mimoidočih. Pokazal se je večji interes zato za pomladni nastop pripravljamo multimedijški projekt z videom, diapozitivi, speakingi, scenjskim prikazom, fotorazstavo in glasbo. Naš zadnji opomin prebivalstvu Ljubljane pa je bil konceptiran skupaj s sceno, glasbo, prodajo knjig in drugimi dejavnostmi, da bi osveščali našo temno ekološko zavest.

Zanimive rezultate smo dobili iz ankete, ki smo jo izvedli povsem interno, ti pa so dodani pod temi odstavki. Obiskalo nas je veliko ljudi, ki smo jim posredovali informacije o ekološki problematiki Ljubljane in Slovenije. Vir teh informacij je tudi Društvo za varstvo okolja Ljubljane, ki nam je velikodušno priskočilo na pomoč s svojimi publikacijami. Od medijev nismo pričakovali posebne podpore, saj nam je znana uredniška politika posameznih uredništv, ki pišejo ali govorijo o ekologiji, ko nimajo ničesar »bolj aktualnega«. Pač pa so pokazali zanimanje za nas Radio Dunaj, Primorski dnevnik iz Trsta in seveda Radio Student kot naš edini alter radio. Poudariti pa hočem, da ekologija ni samo domena ekologov, ampak mora biti vzpostavljena tudi močnejša medijska komunikacija na način, v katerem bomo tega našega apatičnega človeka prisilili, da bo tudi ekološko razmišljal.

In kakšne so moje osebne izkušnje? Mrzel dan ni mogel kratiti moje zagnanosti in užitka, ko sem raznim osebkom pojasnjeval čisto površno ali bolj globalno težave in probleme, v katerih je zbran srd slovenskih ekologov, pa naj bo to Mura, Krško ali

pa tudi projekti izven meja, kot npr. Milje. Seveda je problematika obsežnejša in seveda tudi bolj kompleksna. Uboga postrv, ki je »smrt storila« v barnici je burila meščanske duhove, zgražajoč se nad krutostjo tistega, ki jo je porinil v tisto smrdljivo olje. Verjetno pa so nekateri pomislili tudi v pravi smeri, da se to dogaja vsak dan. Že preizkušena maska pa je na lutki dajala moreč učinek grežeče prihodnosti brez ekološko potrebnih ukrepov. Zvečer so diapozitivi postavili na tla dvomljivo, saj so prikazali okolico Celja z vsemi ekološkimi problemi vsakdana. Moji tovariši pa so me pogumno podprli, ko je moja volja omahovala v tistem zgodnjem oktobrskem mrazu.

Cez zimo se bomo vrgli v konkretno raziskavo za Slovenijo, v kateri bomo primerjali krivuljo porasta onesnaženosti in obolenosti ljudi, bivajočih na ogroženih področjih. Ta bomo primerjali z manj prizadetimi, približne rezultate pa nekeje v daljšem vidim. Upamo, da pri tem ne bomo zadeli ob fuzumsko zaprtost, prikrivanje informacij in podatkov in da bomo lahko to raziskavo publicirali v najbolj dominantnih slovenskih medijih. Poleg tega pripravljamo ciklus predavanj v Ljubljani in po Sloveniji. Terminko bomo tudi razširjali interna obvestila o povzročeni kritični zakona o varstvu narave po ljubljanskih ulicah. Pred novim letom bomo z mirovniki sodelovali v posebnem novoletnem projektu daril in obvestil, pred vrtem v Ljubljani. Obeta se torej pestra dinamika v zimski sezoni, kar pa bo prihodnje leto v dejavnosti LES-a bomo primerno in pravočasno sporočili vsem, ki jih to zanima. Dogajalo pa se bo marsikaj pomembnega. OBLJUBIM!

Dodatek: izvleček iz interne ankete na stojnici

za ljubljansko ekološko skupino
Mladen Petretič - Gid

foto: futy - veseli boljŠevik

Kako ukrasti knjigo

»Osnovna vrednota postaja PRIDNOST IN PARAVNOST, ta vrednota pa izvira iz zaostalih naravnih predelov, je torej predindustrijska, nikakor pa ne »informativna« (teza Jana Makaroviča na letošnjih Ziherlovih dnevih).

Najbolj pa se oddaljevanje od informacijske družbe pozna pri najpomembnejšem posredniku informacij – pri knjigi. Če bi bili res na pragu nove tehnološke revolucije, bi knjiga najbrž doživljala neverjeten razcvet. Pa ni tako. Število izdanih knjig v nekaj let pada. Največ knjig smo natisnili leta 1979, od takrat pa so naklade vedno nižje. Leta 1979 je v Jugoslaviji izšlo 12061 naslovov knjig. V teh letih se je število skrčilo na 10535 naslovov (največji podatki kažejo nadaljnje upadanje števila knjig). Lahko si mislimo, kaj pomeni 13 % manj informacij za družbo, ki v znanju vidi svoj izhod.

Skupne naklade so se znižale še bolj: od 67.552.000 izvodov so naklade padle na 58.325.000, kar je za 14 % manj.

Informacije so nekam izginile. Ne verjamem, da bi lahko izpuhtele, dejstvo pa je, da so se neke »zaprave«. Število informacij povsod v svetu narašča najbrž tudi pri nas, le da informacije ne pridejo vselej. Velik del primanjkljaja informacij najbrž stane v posrednih tiskih z oznako interno, za osebo, ki je zaupno, strogo zaupno, državna skrivnica, in formalnost po eni strani omogoča moč, po drugi pa, moč omogoča dostop do informacij.

Nevarnost tega razvojnega trenda je očitna: po drugi strani najbolj vzpodbuna za nadaljnjo demokracizacijo, po drugi strani pa bi vse to imelo negativne ekonomske posledice. Nezanjane je veliko težje odločiti se k težki situaciji. Če bomo izobraževalni znanost še naprej potiskali na stranski tir, lahko končamo v »začaranem krogu neumnosti«. Slabo razvita in ne-umna družba malo vpliva na izobraževanje, nizka stopnja znanja vpliva na nizko produktivnost, nizka produktivnost pa je neposreden razlog za nerazvitost. »Začarani krog neumnosti« je močno povezan z »začaranim krogom nerazvitosti«. Nerazvita družba nameni akumulaciji malo denarja, akumulirani denar potem usmeri v bedaste investicije, nizka akumulacija in bedaste investicije ne omogočajo večje produktivnosti, nizka produktivnost pa je dežurni krivec za nerazvitost.

Pa se vrnimo h knjigam. Ugotovili smo že, da jih je vedno manj, po drugi strani pa so postale tako nemarno drage, da si jih vedno težje privoščimo. Druge knjige bodo zatolke tiste, ki so se skušali umakniti batinam srednješolske reforme.

Še pomnite, tovariši!

Pred 4 leti so KRTOve knjige stale 6 jurjev, pred tremi leti 10 jurjev... Nove KRTOve knjige so dvajsetkrat dražje kot pred 4 leti, pa so vseeno najcenejše družboslovno čtivo. Pred pol leta se je izbrana dela Marxa in Engelsa dobilo še za 90 jurjev, danes pa stanejo 3600 ND. In kje so tisti časi, ko se je zbornik Ideologija in estetski učinek dobilo za 10 jurjev? Ti časi niti niso tako oddaljeni, vseeno pa isti zbornik danes stane petkrat več...

Na tem mestu splošne družbene težave trčijo ob študentske. Knjige so za študente tisto, kar je za mehanika izvijač. Mehanik brez izvijača ne more nič, študent pa se mora znajti tudi brez knjig. Knjižnice navadno ne morejo ustreči vsem, ki bi

radi prišli do literature, še najteže pa je priti do učbenikov. Stare zaloge učbenikov so pošle, ponatisov pa ni. Spet se vrnimo k številkam: leta 1978 je pri DZS izšlo 11 visokošolskih učbenikov. Lani jih je izšlo samo še pet. Zaradi nizkih subvencij so založniki prisiljeni prodajati knjige kot običajno blago.

ALI JE UČBENIK LAHKO BLAGO?

Kapital, vložen v tisk študijske in strokovne literature, se obrne v nekaj letih. Založnik mora za izdajo knjige najeti kredit s 55-71 % obrestno mero. Tako visoka obrestna mera pa pomeni za učbenik, ki bo ostal v prodaji tri-štiri leta ceno nad 2000 din.

Založnik naj bi svoj izdelek ponudil na trg. Po definiciji je trg glavna oblika posrednih družbenih vezi med blagovnimi producenti. Na strani ponud-

bejo založnika z blagom. To blago naj bi imelo neko vrednost, ta vrednost pa je odvisna od vloženega dela. Na strani ponudbe naj bi dobil kupec z denarjem. Denar, merilo vrednosti, pa lahko poseduje le tisti, kateremu družba prizna, da je opravil neko delo. Učenje je pri nas delo in v pionirski paroli »Naše delo je učenje«, pri denarju pa se to nič ne pozna. Možnosti, ki ostanejo so:

- pri tetah našičaš denar za knjige,
- se zaposliš na Studentskem servisu,
- knjigo ukradeš.

Ta tretja varianta postaja vedno bolj pogosta. Da pa kraja knjig ne bi bila prepuščena stihiji, predlagam knjižnim tatovom, da spoštujejo spodaj pripisana pravila.

Kodeks knjižnih tatov

1. Tistega, ki ukrade knjigo, bi morali nagraditi, ne pa kaznovati (V. I. Lenin).
2. Kradi le tiste knjige, ki jih nujno potrebuješ!
3. Tvoja dolžnost je, da ukradeno knjigo posojaš. Knjiga, ki ostane v knjižni omari, je mrtev kapital in ne more opraviti svojega poslanstva v jurišu na informacijsko družbo.
4. Kraja knjig ne sme biti kleptomansko dejanje, ampak izhod v sil!
5. Ne kradi knjig iz knjižnice! Zavedati se moraš, da le knjiga, ki ne kroži, nikomur ne koristi. Sicer pa, v knjižnici boš bolj težko našel knjigo, ki jo potrebuješ...
6. Če te pri kraji zalotijo, ne stori nič žalega tistemu, ki te je dobil.
7. Knjiga je orožje, skušaj jo dobiti v roke! Če te pri tem dobijo, pa ne moreš uiti, se sklicuj na doktrino SLO in na idejo o oboroženem ljudstvu.

foto : omh, omajhen igoor

Ali Žerdin

P. S.

Če kradete knjige v tujini, bodite posebno pazljivi. »Gnili zahod« je knjige opremil z namagnetnimi karticami. Če imate v torbi knjigo, pa se pred tem niste oglasili pri blagajni, lahko alarm pri vratih preseneti vas in opozori lastnika, da počnete nečedne stvari.

Nemožnost samokritike občinstva – javnost abstraktnih in-di-vi-duum-ov

Medijski gigant »Canale 5« funkcionira navidezno kot negacija tiste produkcije informacij, ki jo distribuira v eter uradna državna televizija RAI-TV. Le to se manifestira v koncepciji televizijskega pluralizma, ki naj zagotavlja svobodo kapitala in svobodo meščanske javnosti, čeprav je vendarle povsem jasno, da tendenca koncentracije kapitala v komunikacijski sferi razbija upravičenost take interpretacije.

Če je italijanska televizijska javnost burno podprala nastanek »televizijske džungle«, potem mora sedaj spoznavati, da ta džungla počasi, toda strahotno dobiva skupni imenovalec. Oblikujeta se dva monopola: državni in zasebni. Če se je na začetku televizijskega pluralizma zdelo, da bo zasebna televizija predramila RAI-TV iz njegove namišljene univerzalnosti in pokazala novih izhodov, se zdaj ta proces kaže kot kruta borba državne televizije, da zlomi zasebnika tam, kjer je najmočnejši v zabavnih oddajah. Usmerjenost producentov in

recipientov v informacijske, kulturne in znanstvene programe je iztirila. Zasebna televizijska mreža je ponudila čudovito nadomestilo za minimalno koncentracijo, ki je bila potrebna ob takih oddajah. Zabavni program je razglašeno depolitizacijo grabil v svoj objem vse več in več gledalcev, posebno erotični filmi pa so funkcionirali kot dokaz privrženosti zasebnih televizijskih postaj do okusa občinstva. Furija vulgarnega podiranja seksualnih tabujev in rušenja legitimne morale je predstavljala zlo za obstoječe gospostvo misli, zasebna televizija je zrelativizirala absolutnost RAI-TV, katere program se je hipoma pokazal kot neplastičen za »moderni« okus občinstva.

Privatne televizijske postaje, posebno pa Canale 5, so z dovršeno manipulacijo, dovršeno tehnologijo in pretentano redakcijsko politiko uspele prepričati javnost, da nudijo kvalitetnejšo alternativo državni televiziji. Italijansko občinstvo je temu slepo nasledilo. Propagiranje ameriškega ideala je v do-

ločenih momentih doseglo tak vrhunec, da so posegli v ta fenomen najbolj priznani italijanski novinarji in poznavalci te problematike (Giorgio Bocca – politična oddaja »prima pagina« – je v pogovoru dejal, da to ni nikakršen deviantni spodrslijaj širših družbenih dimenzij, pač pa zgolj refleksija prisotnosti ameriškega kapitala na italijanskem tržišču, kot vojaško in politično odvisnost Italije od Amerike. »Ameriški ideal« tudi sicer opravlja sam po sebi imenitno funkcijo, prezentira iluzijo svobodne Amerike, svobodo demokracije in privatne lastnine ter neizkoriščen arzenal možnosti za poklicno in družbeno promocijo. Identifikacija občinstva z imaginarnim je naravnost fenomenalna. Gledalec je kljub navidezni sproščenosti stalno podvržen strašni presiji neskončnega, permanentno podvržen lastni ničevosti, ker ni uspel kljub ponujenim možnostim življenja. Svojo konsumpcijsko zmožnost zavestno izenači s svobodo. Kolikor bolj je trošil, toliko bolj bo svoboden. Lastnino identifikacija s svobodo. To je tisti trenutek, ko sta kapital in ideologija še enkrat uspela.

Magična zasvojenost z utvarom o subjektivni individua postavlja posameznika v mat pozicijo, v kateri tem ko je volja subjekta objektivno definirana. Vsak odklon od take miselnosti ustvari v posamezniku dvom o lastnem jeziku, ki ni znal izraziti potencialnega, hkrati se od njega distancira okolje. Tako se nam razkrije resnica, da produkcija medijskih produkcijskih sredstev ni družbeni reprodukciji nikakrznega udarila, ampak sprotno, da jo celo predpostavlja. »Opozicija«

Ljubiti ta svet – pijanca, zemljo – žensko, otroka – božanski drek, prijatelja – sebičnost, konja – nebo – drevo je kakor orati njivo z rokami.

OKUS PO VULKANSKEM NICU IN NAZAJ.

fotografie : omahovljen igoor

vatnih televizij funkcionira kot produkt svobodne odločitve občinstva, le to se predstavlja kot končni kriterij. In to v resnici tudi je, toda nemi, neodvisen in nesuveren kriterij je točno določeno družbeno produciran. Oblika javnosti je razredno opredeljena. Fetiš materialnega in mističen značaj demokra-

tičnih svobod in se razkrije kot kolektivna vladavina na produkcijskega in lastniškega odnosa. Če je italijanski razred doletel njegova funkcija, pomeni, da je živ del kapitala in da je torej v delnični svobodi hkrati nesvoboda, se zgodba svobodne ironije šele začne. Delavski razred oz. italijanska javnost nasploh v celoti verjame v fikcije nesvobodne svobode.

Pahor Borut

Še beseda o Claudu...

I
Letošnji dobitnik Nobelove nagrade za književnost, 72-letni Claude Simon je prav gotovo svojevrstna posebnost v svetu literature. Nagrada, ki jo je prejel, ampak prav ne pomeni samo osebnih priveditve, ampak še veliko bolj priznanje literarne smeri, ki jo zastopa in ki jo največkrat imenujemo »novi« ali celo »novi novi« roman. Radikalnost pristopov te smeri je bila velikokrat podcenjevana, očitali so ji nerazumljivost, anarhičnost in celo spogledovanje z neliterarnimi zvrstmi. V čem je torej nenavadnost novega romana in kaj pomeni to zapoznelo priznanje?

Z novim romanom največkrat imenujemo prozno literarno zvrst, ki se je pojavila predvsem v Franciji, prve začetke pa lahko iščemo že pri *Nathalie Sarraute* in njenemu romanu *Les tropismes*. Vendar pa novi roman resnično zaživi šele po drugi svetovni vojni, z deli *Alaina Robbe-Grilleta* *Michela Butora*, *Clauda Simona* doživi vrh v petdesetih in šestdesetih letih in se nadaljuje vse do sedanjega trenutka, hkrati pa vse bolj pridobiva na ostrini in doslednosti. Tukaj je že nova generacija pisateljev, kot so npr. *Jean Ricard* in drugi, ki uvajajo nove postopke in ki hkrati producirajo tudi obsežno teoretično osnovo novega romana, tako da je tudi s tega vidika smer pridobila na svoji odmevnosti.

foto : omahen igor

Nobelova nagrada deset let torej lahko samo potrjuje žel skoraj tridesetletne tradicije.

Da bi razumeli radikalen preobrat, ki se je izvršil z nastopom novega romana, je najprej potrebno orisati temeljne principe in značilnosti romaneskne tradicije. V velikih pripovednih vmeskih od devetnajstega stoletja sem lahko zasledimo temeljni obrazec, ki temelji predvsem na zgodbi, verjetnosti in zaključnosti dogajanja, na avtonomnem junaku. Ta junak je tako ali drugače postavljen v svet, ki mu je tuj in ki ga po svoji najgloblji določenosti mora spreminjati. Skozi zgodbo se torej neprestano vrši en in isti proces spreminjanja sveta ali vsaj njegovega zgradba v imenu nekega višjega bistva, pri čemer tudi zgradba romana temelji na načelu posnemanja, kot ga je razumel Hegel: svet se prikazuje, vendar zmeraj glede na bistvo ali idejo – zaradi tega je dejanje vedno zaokroženo, v roman sam pa vstopajo samo značilni elementi v tipičnih medsebojnih zvezah – tako pa je seveda mogoča tudi tendenčnost vseh romanov. In vendar so vsi junaki, ki so se borili ali zavračali svet tako ali drugače na koncu vedno znova znašli na tleh, uničeni in premagani. Samo slučaj... Vsekakor so temeljni principi novega romana popolnoma drugačni. Nikakršnega »posnemanja« več, samo prikazovanje stvari na sebi, namesto tradicionalnega razcepjenega junaka, doformacija časa in prostora, celo popolna subjektivnost in izguba govora... logične forme realnosti... celo izguba samozavedanja in subjekta. Zakaj?

Zdi se, kakor da bi se stari in utrjeni junak naveličal vedno novih pohodov v boj, kakor da bi don Kihot obupal in Camusov Mersault ne verjel več vase... Kakor da večno spreminjanje brez cilja in konca ne bi imelo več smisla, kakor da bi bila revolucija mrtva, kakor da bi roman zastal, v dvomih nad samim seboj. Morda je novi roman resnično samopremiselek romana, kot je to razumel Sartre. Vsekakor so njegove težnje daljnosežne in pomembne. Nikakršnega spreminjanja, ni več – neprestano nasilje esence nad eksistenco, ne prestanto zanikovanje sveta v imenu smisla se tukaj dovrši v preobrat. Sedaj se stvari ne prikazujejo več glede na bistvo, ampak v razliki med eksistenco in esenco. Zato v novem romanu tudi prevladujejo slike popolnoma nenavadnih in nepomembnih prizorov, slike, ki se nam zdijo čudno odtrgane, vendar so postavljene v okviru pripovedi prav zaradi osnovnega spoznanja – da stvari najprej so in šele potem so kakaj. Ali kot pravi Grillet – svet nima pomena pa tudi absurden ni. Čisto preprosto je.

Tako seveda ne moremo več pričakovati trdne zgodbe – zato pa tembolj faktografsko in natančno risanje sveta, podrobnosti in prevlado objektov, zunanjskega sveta in realnosti. Toda zdi se, kakor da so avtorji izgubili vsako sposobnost ali celo željo, o svetu svojih junakov napisati karkoli odločilnega – tukaj je zgolj prevlada gole eksistence, nagrmadenih predmetov in kretenj, ki prehajajo ena v drugo, slik, ki v ničemer ne pojasnjujejo zgodbe in jo celo upočasnjujejo. Zdi se, da je preobrat izvršen dokončno – vprašanje smisla ali nesmisla je kot zarjavel vagon, postavljen na stranski tir literature, namesto metafizičnega idealizma in zanikanja sedanjosti v imenu svetle prihodnosti in slavjanja sedanjosti – mirna in hladna brezobzirna gmota brezizrazne in nedefinirane eksistence – zgolj tukajšnjost in brezpomenskost, večji sedanjik v zgradbi trenutka. Res?

II
In videl je, da je bilo dobro...

Kratek oris seveda ne more zaobseči raznolikosti in celotne problematike novega romana, ki ga Slovenci danes lahko poznamo samo po Grilletovem *Video* in Butorovi *Modifikaciji*... Vendar se zdi, da tudi novi roman ni dosegel ciljev, ki si jih je zastavil, v popolni meri. Težnja po brezidejnosti in objektivnosti je kaj kmalu doživela tudi svoje sprevrženje – celo več. Človek kot bitje smisla prav gotovo ne more razumeti prikazov enostavne in robustne stvarnosti drugače kot z odporom in občutkom odtujenosti, z občutkom ogroženosti in nesmisla. Ali je razlika med eksistenco in esenco v strogo filozofskem pomenu sploh dokazljiva in ali

so sploh mogoče interpretacije s tega filozofskega stališča? Ali ni znotraj posameznih romanov akcija znova rešitev iz objema nesmiselne stvarnosti? In ali tudi ti romani navsezadnje ne dosegajo učinek nekakšne mučne tragičnosti, česar si niso niti slučajno želeli, ali ni novi roman samo zaostreno nadaljevanje starega? Vsekakor se zdi, da se tudi ta veliko obetaven projekt ni nadaljeval tako, kot je bilo zamišljeno – težnja po opisovanju stvarnosti, kakršna je, se je sprevrgla v tendenco...

III
Voila Claude

Claude Simon se je rodil leta 1913 v Tananarivu (Madagaskar) kot sin kolonialnega uradnika. Študiral je v Parizu, Oxfordu in Cambridgeu, potoval, leta 1936 se je pridružil španski republiki in se boril v Barceloni. V drugi svetovni vojni je bil ujet, toda že 1940 je zbežal. Danes živi v Parizu kot svobodni umetnik.

foto : i. omahen

IV
Delo Clauda Simona bi lahko grobo razdelili v tri obdobja, saj je eden redkih pisateljev, ki se je pravzaprav postopoma razvijal iz klasične romaneskne oblike v najbolj radikalne izrazne pripovedne načine. Skozi vse njegovo delo je prisotno neprestano spreminjanje forme in hkrati tudi vsebine v luči posebnosti novega romana. Temeljna preokupacija njegovih del je prav gotovo vojna – kruta in nesmiselna, vendar nekako resničnejša od vsakdanjega življenja. Tudi zgodovina nastopa v njegovem delu na poseben način, skoraj kakor subjekt in kot prisotnost, ki je ni mogoče izmeriti in nanjo

celo vplivati – kajti »nihče ne dela zgodovine, ni je mogoče zaznati, kot tudi trave, ki raste, ne«. Gibanje Zgodovine je tiho in nasilno, vedno prikrito, skoraj usodno... Tudi miselni okvirji njegovega dela so se nekoliko spremenili – od prvotnih junakov in upornikov je posebej v romanu »Veter« in dalje prišlo do nenavadnih transformacij – do mirnega sprejemanja stvarnosti. Ali kot pravi Simon: »Dolgo sem potreboval, da sem se prepričal o tem. Da bi spoznal, kako ni ničesar, kar bi bilo potrebno spreminjati, samo sprejeti – vzeti vse in to vse, kar je bilo, je in bo, to je čisto dovolj.« In vendar so njegove zgodbe polne gibanja, slik in ostrih prerezov, ki razkrivajo vse nas, danes in tukaj, da pa bi to ugotovili še sami, bomo pač morali še malo počakati – na usmiljenje kakšne založbe, da nam bo predstavila tega veterana – neznanca.

V.
Še beseda o filozofiji...

Sicer je nekoliko nerodno govoriti o filozofskih temeljih novega romana, saj gre predvsem za prozno zvrst, vendar se iz različnih razlogov zdi to skoraj potrebno. Že Robbe-Grillet se je skliceval na Heideggerja in eksistencializem je prav gotovo imel velik vpliv na novi roman, vendar se spričo zadnjevejšega razvoja tudi taka filozofska osnova zdi problematična. Ne moremo namreč mimo dejstev, da novi roman z nekaterimi potezami prav nasilno ruši temeljne predpostavke takšne razlage. Kot prvo – ne moremo več govoriti o subjektu v sartrovski smislu, saj so junaki prav v temelju in na nenavaden način determinirani. Morda bi lahko celo govorili o podobnosti z naturalizmom, vendar na drugačni osnovi – ne več socialno poreklo in dednost, temveč psihološka in osebnostna struktura sta tisti, ki določata junaka in celotno akcijo.

foto : i. omahen

Tako seveda ne moremo več govoriti o svobodi, o primarnosti eksistence pred esenco, o izbiri in tražičnosti, celo o metafizičnem dojemanju biti, saj bi potemtakem potrebovali vsaj minimalno zagotovilo subjekta. Tako pa se zdi, da modernega junaka determinirajo psihološki mehanizmi, ki so skoraj neodvisni in na tej osnovi tako avtor kakor junak stojita znotraj elipse spoznavnih procesov, sta pravzaprav samo še vsota posameznih funkcij. Zato je strukturalistično, da je neopozitivistična in kasneje tembolj verjetna, idejna raven veliko primernejša razlaga novejšega romana. V to nas usmerjajo posamezni pristopi – poudarjanje materialnosti (oko – kamera) opisovanje stvarnosti, zaradi osebnostne strukture deformirane predstave junakov, odločitve, ki se zdijo neodvisne od namerov... Vse to pa v skrajni konsekvenci podaja sliko človeka, odtujenega celo od samega sebe, nenavadno popačeno podobo sveta, ki se skozi zavest junakov riše v negibni in brezpomenski svetlobi sedanjosti...

VI.
Na sončni strani Alp pa...

...še vedno kar po starem. Razen nekaj posameznih primerkov avantgardne proze (Seligo) na vrhu še kar naprej kraljuje veriga starih in utrjenih borcev proti dekadentnemu zlu. Kakor da bi bili vendar zakriti pred hudobijami sodobnega sveta, kakor da bi se čas ustavil... Številna in preštevila generacija se nikakor ne želi odreči varnim in preprostim zgodbinam, ki kar naprej z svojo vztrajno prisotnostjo polnijo naše knjižnice. Preizkušeni recepti se pojavljajo v vedno novih in novih variacijah. Težko je reči, toda gotovo je uveljavljen socialno zgodovinski način mišljenja, ki je temelj na jasni distribuciji moči in urejenosti kljub vsem dvomom in zanikanjem ohrani svojo prepričljivost. Preseganje tega modela bo vsekakor težavno, poiskati nove miselne horizonte še težje. Vendar nekateri drobni premiki vseeno kažejo, da se poraja proces presejanja socialno realističnega romana, čeprav počasi. Morda nam bo kljub vsemu uspelo pravilneje reflektirati trenutek – ko bi bila vsa kakšna nevihta – na sončni strani Alp...

STENICA

Včasih najdeš
košček dobrega smeha,
da se vanj spustiš,
za hip razbohoteno živiš;

Kot majhna stenica
na ustih se zbudiš.
Nekdo z roko te zmelje,
sebi za smeh in veselje.

Maja ŠKOF

VSTOP DOVOLJEN ZA RASISTIČNE PRASCE

Ameriški rasisti pišejo
vstop ni dovoljen za pse in črnce
v naši lepi domovini rasisti zajebani
taki tud domujejo
pred medexom včas' pisalo je
vstop ni dovoljen za pse in punkerje
in povsod po širnem svetu
rasisti nam težijo nas zatirajo
enakopravnost humanizem jim je zgolj reklama

NEPOTREBEN SPOMIN NA ALBANSKO DEMOKRACIJO

Nič ni kar spominalo bi me
na albansko demokracijo
sistem je pr' nas the best
sam ljudje so nikakvi
delavci zagleda da štrajkajo brez veze
saj itak imajo fajn osebne dohodke
nič ni kar spominjalo bi me
na albansko demokracijo
stvari so druge ki ljudje zlonamerno govorijo
jih tendenciozno zmeraj kažejo
Lets get drunk before is to be late

SVET PIJANIH MISLI

Ta svet se vrti nekoliko bolj
kot pred eno uro ko sem bil še trezen
alkohol mi v dozi pravi pogled zbistri
ta svet banalen pa spominja me
na fuk neskončni in boj kruti existenčni
politika je pizda vedno zajebana realnost
zajebanih ljudi ki za kariero svojo gor so šli
in ta svet je neskončno drkanje in podjebavanje
tistih ki se grebejo za kariero oblast bogastvo
in ti ljudje čezdalje bolj postajajo kup gnilobe
vredni kot pol kurca
ki za vsako ceno hoče jit naprej

Če spil bom še dva pira
se mi svet vrtil naprej hitreje
bo postal popačen kot realnost mi čezdalje lepši
in to napraviti hočjo ravno tisti
zmoralizirani drkatorji
ki ljudi podjebavajo za kariero svojo boljši položaj
moralizirajo in svet ta olepšujejo
ker za to jih plačajo
pršli so gor na položaje zajebano in gnilo trgovino
ker hodili so čez trupla
in zdaj moralizirajo o etiki in lepem govorijo
zato pravim kar na glas **FUCK OFF ZAJEBANI MORALISTI**
pred svetom ste resnice mal' povedal

Brane KONCILJA

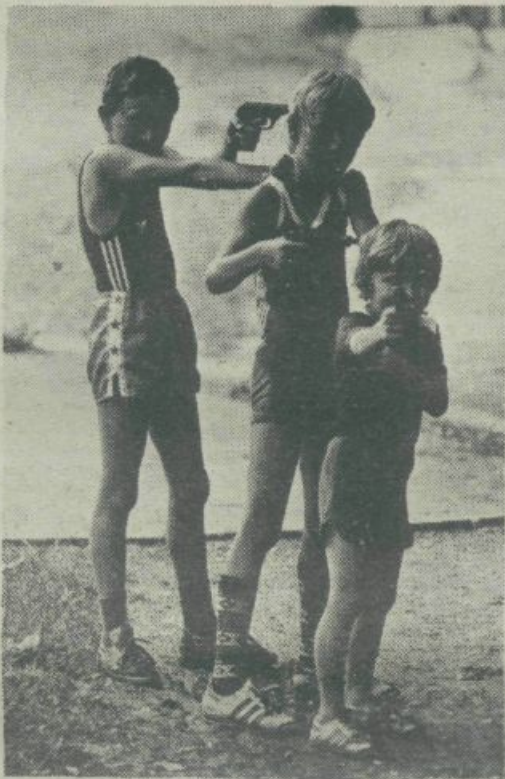

foto : futy - veselji boljŠeviKK

SLIKA

Šel bi v sliko.
Za njenim okvirom
tihožitja
bi nazdravil
umiku.

Razlezel bi se med barve.
V drobnih niansah
pokrajine
bi razumel
tišino.

Maja ŠKOF

PROSTITUCIJA

Prostitucija v tovarnah
prostitucija za preživetje kruh
delavc kmet svojo silo delovno pocen proda
prostitutka dvakrat bolj je plačana
na račun njihov neplačanega dela
presežne vrednosti
živi gospodar občinska in državna
prostitucija za ljudi navadne revne
prostitucija za preživetje kruh

MALVAZIJA RAP

KNUT '85

Neposredna samo uprava v SZ

Zdravo!
Jani Kovčič

CANKARJEV DOM
Kulturni in kongresni center
Kidričev park 1
61000 Ljubljana

EDDY GRANT

Mladinke in mladinci, zdravo!

Kakor veste bomo organizirali koncert popularnega pevca z njegovo skupino. Nastop bo v hali Tivoli v Ljubljani

reggae-ja EDDY GRANT-a ob 20. uri.

Mockba, 24. oktobra (agencija Babuškapes) - Iz poluradnih sovjetskih krogov, nam je preko stvarde, ki redno leti na uradne in prijateljske obiske z enim od skoraj najvišjih funkcionarjev ZIS, prišlo na uho, da v SZ prihaja do novih pomembnih reform na področju demokratizacije sovjetske družbe. Seveda so se tudi v tem primeru zgedovali po jugoslovanskih izkušnjah. Tako je znana slovenska novinarka in publicistka Lenka Hlapuhar, dolgoletna borka za neposredno demokracijo pri nas postala zaslužna tudi za razvoj demokracije v prvi deželi socializma. Na podlagi njenih del so pri vrhovnem vodstvu bratske dežele oblikovali poseben sekretariat za peticije, na katerega lahko državljani lahko neposredno pošiljajo vse, kar jim teži dušo. Uradno je stvar še skrbno varovana pod šifro »Neposredna samouprava državljanov CCCP«. V sovjetski prestolnici se šušlja, da bo Vrhovni sovjet predlagal omenjeno tovarišico za glavno svetovalko pri realizaciji zahtevnega projekta, ki naj bi postal v prihodnosti splošno vodilo naše bratske in prijateljske države.

PREDLAGAMO VAM:
v blagajni Cankarjevega doma boste za ta koncert dobili
2 (dve) VSTOPNICI ZASTONJ
če
kupite 30 (trideset) vstopnic naenkrat! /To pomeni da dobite 32 vstopnic/

Brez ustreznega žiga to ne velja!!!!!!
Velja le do 29. novembra!!!!!!
ZATO POHITITE

KAJ MORATE STORITI?
- vzamete list A-4
- napišete na vrhu svojo šolo ali ZSMS (seveda OO ZSMS), z naslovom organizatorjev
- napišete spisek imen: 90-tih & tistih 2 (dveh) organizatorjev
- podpis organizatorjev (za to dobite karti zastonj)
- zis šole ali OO ZSMS
- ter seveda podpis vašega aktualnega predsednika

NATEČAJ

V zvezi z neosnovanimi govoricami, ki se pojavljajo v javnosti, obveščamo delovne ljudi in občane, da se med nami širi subverzivna dejavnost, ki jo z Zahoda vodi in usmerja mednarodni in od Interpola iskani terorist Srečko Aids. Kdor ga vidi, naj ga nemudoma fotografira, če pa za to nima možnosti, naj izdela črtno skico le-tega. Izbira formata je svobodna. Rezultate tega, za našo stvar nadvse odločujočega početja, pošljite na uredništvo Tribune.

Najbolj oprijemljive in koristne podatke nagrujemo:
3. nagrada: enoletna naročnina Tribune
2. nagrada: trije plakati »Naj živi proletarska revolucija« s podpisi celotnega uredništva.
1. nagrada: ekskluziven foto-intervju z nagrajencem, ki BO objavljen (s povabilom na kavo).

Uredništvo Tribune v sodelovanju s KGB

WARNING: Po Zakonu o javnem obveščanju je vsako prikrivanje informacij, ki so pomembne za širšo družbeno skupnost, kaznivo.

foto : i. omahen

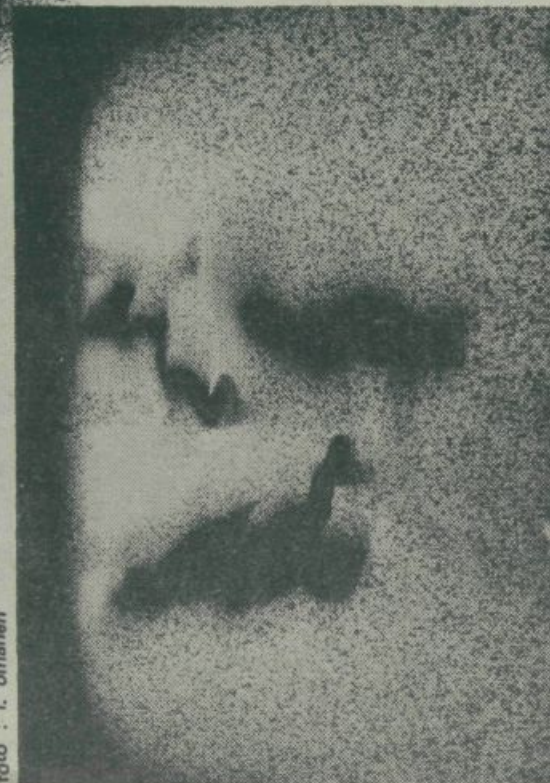
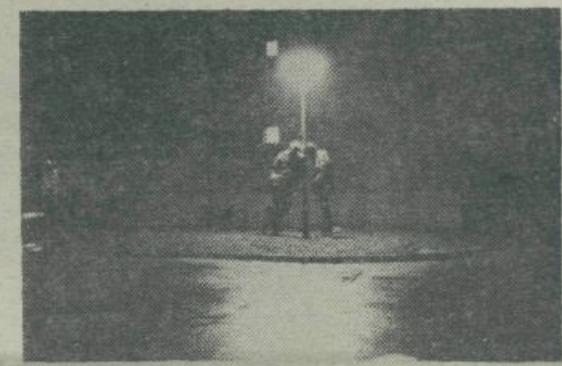

foto : i. omahen

BOLJE VINO NEGO VODA

Kako raziskati nek fenomen masovne kulture? Kako razumeti dogajanja ob evforiji imenovani Plavi orkestar? Ali je treba ostati zgolj zunanji opazovalec in zviška gledati na dogajanje? Ne! Treba se je spustiti v maso in se z njo poistovetiti, ustopiti. Najboljša sociološka raziskava angleških nogometnih navijačev je nastala, ko je raziskovalec postal njihov član in je z njimi skupaj hodil na tekme in tudi zganjal nered. Tako sem se tudi jaz na koncertu "plavcev" napolnil v množico in skupaj z njo prepeval oziroma tulil. Ko sem to počel na Novem rocku, sem dobil opozorilo mladega hardcorevca naj zginem nazaj v Bosno in me je verjetno samo moja fizična konstitucija rešila fizičnega prenehanja. Kaj pomeni to, da v Sloveniji, ki je zadnje čase obremenjena z nacionalizmom z vseh strani in ko sovraštvo do drugih narodov narašča, cela dvorana (skoraj deset tisoč ljudi) prepeva pesmi v srbohrvaščini? Kaj pomeni to, da taista publika noče nesem Šabana Šaulića, (zdi se mi, da je bila nesem "Nek nam sunce ljubavi večno sja" njegova) ki bi ga ob drugi priliki ta publika ozmerjala za "boskurja". Ali so to bile res samo najstnice, kot so to hoteli prikazati nekateri mediji. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da je bila spolna struktura približno enaka, starostna pa tam nekje okrog 18 let.

Takoj bi rad ovrnil tezo, da Plavi orkestar predstavlja nek faktor združitve jugoslovenske mladine ali bend, ki razširja bratstvo in enotnost. V tej množici je bilo sigurno tudi veliko takih, ki so bili soudeleženi pri določenih izpadih na športnih tekmah. Plavi orkestar predstavlja tej publiki predvsem žur bend, bend, ki ga že dolgo ni bilo, bend na katerega lahko skupinsko rajajo in nočejo. To je tisto, kar je tej publiki do sedaj manjkalo. To je sprostitvev energije v množici, kjer se posameznik obnaša drugače, kot če je osamljen. Ne gre za neko globoko vsebino pesmi, gre za to, da pesem lahko prepeva cela dvorana in da posameznika ob tem preveva občutek, da ni sam. Evforije ob "plavcih" bi lahko primerjali z vzdušjem na športnih tekmah, kjer vsaka racionalnost izgine in je prisotna močna emocionalna identifikacija. To in nič drugega ~~xxx~~ je danes Plavi orkestar in tega se "plavi" fantje prav dobro zavedajo. Rock je vendarle v prvi vrsti žur. Vskočili so pa ravno v pravem trenutku, ko analitizirana glasba ni nudila dovolj zabave, lahka pop glasba pa ni znala izkoristiti svojih možnosti. V tem je njihova veličina in ne gre jo podcenjevati.

Robert BOTTERI

BOLJE VINO NEGO VODA

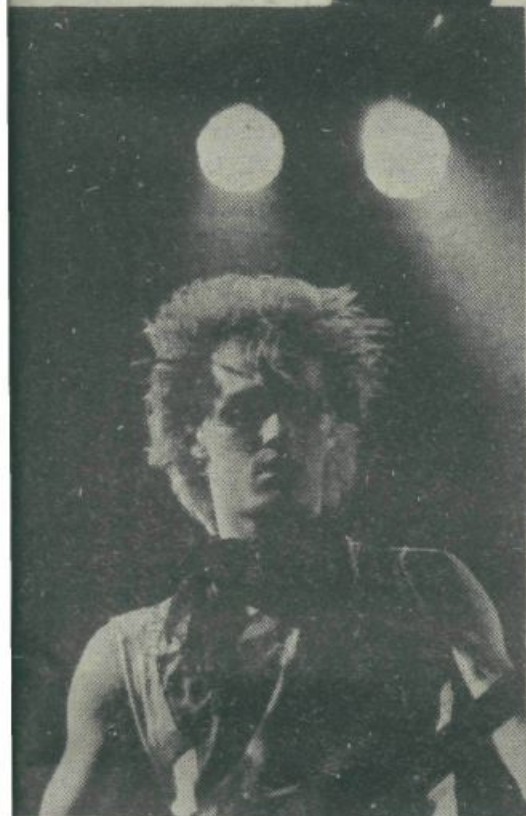

PHOTO: GIGI

TRIBUNA

JAZ

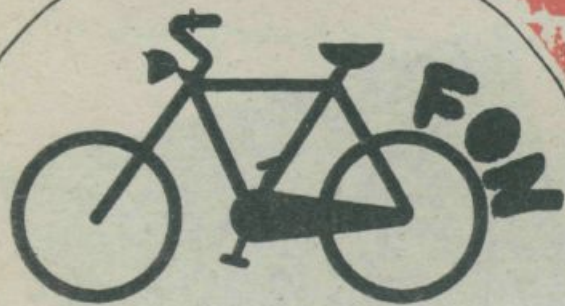

HOČ M TRIBUNO

NA/V/

Pošlji uredništvu na naslov: Kersnikova 4 LJUBLJANA

Študentski list
Številka 2
Cena 45 din
Letnik XXXV

Časopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani
I. izdaja UK ZSMS, Ljubljana. UREDNIŠTVO: Sašo Danev (v.d. gl. urednika), Andrej Klemenc (v.d.odg. urednika), Igor Lukšič, Robert Botteri, Jasmin Držanič. STALNI SODELAVCI: Gligor Atanasovski, Mare Gašperlin, Igor Omahen, Stanislav Vidovič, Dušan Gerlica, Samo Škrbec, Mladen Petretič-Gido, Alojz Krivograd. OBLIKOVANJE IN TEHNIČNA UREDITEV: Maruša Zorec, Boštjan Kenda-Botas. Tajnica: Andrejka Prijon. Lektoriranje: Samo Koler. Naslov uredništva: Kersnikova 4, Ljubljana, telefon: 319-496. Izdajateljski svet: Ludvik Horvat (predsednik), Andrej Lukšič, Zoran Kariž, Aleš Kardelj, Bojan Klenovšek, Robert Škrlj, Primož Hainz, Matjaž Jevnišek, Igor Lukšič, Robert Botteri, Jasmin Držanič. Tisk: Tiskarna Ljudska pravica, Priprava BEP Dnevnik. Naklada 5000 izvodov, cena številke: 45 din. Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št. 421-170 z dne 22. januarja 1973. Javni sestanki uredništva so ob torekih ob 18. uri. Uradne ure: vsak delavnik od 12. do 14. ure.

Ponedeljek, 25. XI. 85